

GORNJI TRIJE AMERISKI LETALCI so v bitkah na južnem Pacifiku izstrelili šestdeset japonskih letal.

Ukrajina, sen tretjega rajha, oteta za USSR

"NEMŠKI ŽIVLJENJSKI PROSTOR" OB SVOJ NAJVEČJI PLEN V TEJ VOJNI. — DEŽELA, KI BO DOBILA V SOVJETSKI ZVEZI SE VEČJO VAŽNOST KOT JO JE IMELA

Ukrajina, po kateri je hrepenela kajzerjeva Nemčija, in potem še z večjim pohleptom Hitler, ostane v Sovj. uniji. Kajzerjev mir, sklenjen z Moskvo v Brest-Litovsku, ji je dal "neodvisnost", seveda Nemčiji v korist. Toda Hitler si jo je hotel kar direktno pobasati v malho za "nemški življenjski prostor". Teh svojih namenov ni prav nič tajil. "Ukrajina bo služila pogrnjeni mizi tretjega rajha", je poudarjal, in izvajal, da bo pod nemško agrikulturo pripomogla Nemčiji v najvišji življenjski standard na svetu.

Ukrajina je žitnica Sovjetske unije, silno bogata na raznih drugih pridelkih in oblagodarnosti s prirodnimi zakladi.

Ko je nemška armada v napadu na USSR junija 1941 udarila po Ukrajini, je Hitler izjavil, da se to velebogato evropsko kaščo osvaja "po načrtu", torej tako gladko, kot si je to nemško vrhovno poveljstvo v naprej zamislilo.

Za Hitlerjevo armado so prišli v Ukrajino nemški inženirji, agrikulturni veščaki, in za njimi umni kmetovalci — trenirani v naprej za obdelovanje ukrajinske zemlje — iz Nemčije in Nizozemske.

A v naprej določeni načrti so se Hitlerju izjalovili in je moral iz Ukrajine, po kateri je toliko hrepenel.

Ukrajina je izmed 16. republik Sovjetske zveze druga najvažnejša. Prva je Rusija, toda Ukrajina sama na sebi je ena izmed najvažnejših dežel v Evropi. Po obsegu je približno tolikšna kot država Texas, ali kot je bilo avstro-ogrsko cesarstvo pred prvo svetovno vojno.

Zadnje ljudsko štetje v USSR izkazuje, da je imela Ukrajina 31.000.000 prebivalcev. Ko si je l. 1939 Hitler podvrnil Poljsko, je Sovjetska unija pridružila k Ukrajini zapadno Poljsko, ki je po večini prebivalstva ukrajinska in z drugimi pridobitvami vred je Ukrajina štela leta 1939 že nad štirideset milijonov prebivalcev, torej je bila po prebivalstvu enaka Franciji in jača kot Italija. Po prirodnih virih pa na boljšem kot Francija ali pa Italija. Sploh se slednje z Ukrajino niti primerjati ne more.

Odesa, ki je bila osvobojena izpod nemških okupatorjev to pomlad, je v Črnem morju najvažnejše pristanišče in ponos vsakega Ukrajince in vse Sovjetske unije. Po važnosti pristanišča je Odesa prva za Leningradom, Kijev — ukrajinsko glavno mesto, je znamenito kulturno središče tega naroda in pred vojno je imelo že okrog milijon prebivalcev.

Osvoboditev Ukrajine izpod Nemčije ima torej veliko večji pomen kot pa zgolj s stališča zavzetja velike dežele. Ukrajina je bila točka, na katero so Nemci polagali za svojo bodočnost največje upe. In če bi se jim jo bilo posrečilo ohraniti, bi spremenili ves tok zgodovine na vzhodu Evrope in ruski narod pa potisnili proti Sibiriji in dalje. Da, Hitler je imel v načrtu uporabiti tudi prirodne zaklade na Uralih in v Sibiriji, in na Kavkazu — sploh v vsi Sovjetski uniji, za zgraditev izobilja v tretjem rajhu.

Igro je izgubil, kot izgubi igralec, ki riskira vse na svojo glavno karto, pa se ukani.

Od kar je Ukrajina pod sovjetski, je v produkciji ogromno napredovala, četudi je v civilni vojni in potem vsled strahovite suše nepopisno trpela. In ko je že premagala vse začetne težave rekonstrukcije in se radovala svojih ogromnih električnih naprav, modernizirane veleindustrije in sijajnega poljedelstva, (Konec na 5. strani.)

Med Anglijo in Zed. državami je že sedaj huda tekma zaradi zrakoplovnega prometa po vojni. Naša vlada je potrošila veliko denarja za zgraditev, ali pa za izboljšanje vzletališč širom sveta, in ameriške zrakoplovne družbe so mnenja, da naj vsi ti pristani za zrakoplove ostanejo nam tudi po vojni.

Anglija — naravno — je proti, in enako vse druge dežele. Predstavniki zrakoplovstva v Angliji bi bili menda pripravljene deliti monopol za ta bodoči promet, ki bo po njihovem mnenju kaj kmalu izpodrinil pomorski potniški promet, skupno z Zed. državami, a tudi v tem se ne morejo sporazumeti.

Ameriškim družbam je prišel na pomoč v tekmi za monopol

Pri zadnjih primarnih volitvah v New Yorku so dobili večino zaupnikov v ameriški delavski stranki kandidati Hillmanove-Browderjeve skupine.

Volitve so se vršile demokratično, večina je odločila in manjšina, ki poudarja vero v demokracijo ob vsakem koraku, se bi morala s tem spriznati in priznati, da je bila poražena.

Toda baš tega ni hotela, pač pa vpije o zmagi "komunistov" in oznanjuje konec omenjene stranke. Ob enem prerokuje ustanovitev nove, ki bo imela mesto za delavske demokrate in liberalce, in za social demokrate, ne pa za komuniste.

Nemci zares tipljejo za mir, toda pogojno, da bo proti Rusiji in Nemčiji v prid

Londonski Daily Mail je dne 17. aprila poročal, da je nemški poslanik v Rumuniji baron Manfred von Killinger po tajnih potih s posredovanjem "neutrálnega diplomata" predložil angleški in ameriški vladi pogoje za sklenitev miru, ki so bili takoj po objavi v omenjenem listu "uradno" zanikani v Berlinu, Londonu in tudi v Washingtonu so rekli, da o njih nič ne vrdó.

Dejstvo je, da Nemčija išče mir, toda sebi v korist, ne pa z "brezpogojno kapitulacijo".

Nemška vlada računa, da se bo Rusija izčrpala prej, predno bi mogla udreti v tretji rajh, dalje, da se javno mnenje v Zed. državah ohlaja v navdušenju za nadaljevanje vojne v Evropi, in pa da Anglija ne želi premočne Rusije — torej se bo Nemčiji prej ali slej posrečilo končati vojno tako, da bo ostala prvenstvena velesila v Evropi.

Omenjeni angleški dnevnik, ki velja za "zelo zanesljivega", pravi, da je von Killinger predložil Angležem za sklenitev miru sledeče pogoje:

Nemčija zapusti vse okupirane dežele, vsevstvi Čehoslovaško, kadar bo dovolj jamstva, da si bodo same v stanju vzdržati red in mir. (To pomeni, da se Nemci umaknejo, čim se v njih utrdi s svojo silo privilegirani sloj).

Nemčija na mirovni konferenci ne bo zahtevala kolonij.

Ukinjenje nemške vojne mornarice. (Ta "pogoj" je že izvršila.)

Nemčija si ne bo obdržala trgovske mornarice, pač pa sklenila dogovor z angleško, ki bo opravljala nemški pomorski promet.

Nemčija preneha z nacijsko propagando v inozemstvu.

Nemčija je pripravljena v mednarodni sporazum za civilno zrakoplovbo.

Nemčija je pripravljena priti v najožje odnošaje z Anglijo z ozirom na skupne obrambne zadeve.

To se pravi, skleniti zvezo z Veliko Britanijo proti Sovjetski uniji.

Kaj je na tem resnice, se ne ve. A iz nedavnega incidenta z objavo novice v Pravdi se zdi, da Rusija nemškim tipanjem za mir nič ne zaupa. In morda tudi Angleži ne.

Kdo bo kontroliral vzletališča po vojni

Med Anglijo in Zed. državami je že sedaj huda tekma zaradi zrakoplovnega prometa po vojni. Naša vlada je potrošila veliko denarja za zgraditev, ali pa za izboljšanje vzletališč širom sveta, in ameriške zrakoplovne družbe so mnenja, da naj vsi ti pristani za zrakoplove ostanejo nam tudi po vojni.

Anglija — naravno — je proti, in enako vse druge dežele. Predstavniki zrakoplovstva v Angliji bi bili menda pripravljene deliti monopol za ta bodoči promet, ki bo po njihovem mnenju kaj kmalu izpodrinil pomorski potniški promet, skupno z Zed. državami, a tudi v tem se ne morejo sporazumeti.

Ameriškim družbam je prišel na pomoč v tekmi za monopol

nad letalstvom tudi tajnik-blagajnik Ameriške delavske federacije George Meany, ki pravi, da le, če vztrajamo pri svojih zahtevah, bodo naši letalci imeli zaslužek. Če pa popustimo v zahtevo za svobodni meddržavni letalski promet, pa bodo ameriške družbe izpodrinili z letališč ceneni piloti evropskih in azijskih dežel, ker delajo za malo plačo.

Toda Meany je pozabil, da angleški, sovjetski in kitajski letalci, in piloti drugih dežel tudi ne bodo mirno gledali, da jim bi vzletališča v njihovih deželah prevzela ameriške aeroplanske družbe. Kajti tudi delavci v drugih deželah, čeprav so nižje plačani kakor naši, potrebujejo delo, ker jim je to edino sredstvo za preživljanje.

Naša ofenziva na Pacifiku dokaz, da Japonska izgublja

Ameriška vojna mornarica se je po japonskem udaru na Pearl Harbor na Pacifiku ne samo popolnoma opomogla, temveč je postala tako mogočna, da je prevladala na Tihem oceanu popolnoma in dosegla v spopadih z mikadovo mornarico že mnogo zmag.

Japonski strategji so zidali v vojni z Zed. državami vse na eno karto. Rekli so: "Vojno moramo bliskovito dobiti, ali pa smo izgubljeni."

In res so Zed. državam, Angliji, Nizozemski in Franciji prizadejali v par tednih silovite udarce in zavzeli neštete posesti.

Toda ni pa se jim posrečilo razbiti ameriške mornarice v Pearl Harborju toliko kot so nameravali, niti niso računali na ogromno produkcijsko silo Zed. držav.

Posrečena ofenziva ameriške bojne flote proti nizozemski Gvineji, ki so jo v začetku vojne zasedli Japonci, in v napadih na stotero drugih postojank, ki jih oborožena sila Zed. držav izvija Japoncem iz rok, to so dogodki, ki poyzročajo vladi v Tokiu težke skrbi.

Pa tudi ameriški "apizarji", ki pravijo, da naj pustimo Nemčijo v miru in se raje osredotočimo za poraženje Japonske, uvidevajo, da so s svojimi napadi na zvezno vlado bili popolnoma v napačnem. Trdili so namreč, da puščamo generala MacArthurja na cedilu, ker imamo samo Hitlerja za tarčo, namesto da se bi tudi Japonske resno lotili. Neka republikanska kongresnica iz Illinoisa je v zvezni zbornici predložila resolucijo, v kateri zahteva, da zavezniki ukinejo svoj načrt za ustanovitev druge fronte v Evropi in svojo oboroženo silo zapode proti Japonski.

Medtem pa je ameriško vrhovno poveljstvo na Pacifiku delovalo smotreno, se pripravilo za udar, in sedaj je na poti proti mikadovi deželi.

Nad štiri in pol milijona otrok brez staršev

Zavarovalnica Metropolitan Life Co. je skozi svoj urad za statistike objavila podatke tudi o sirotah in drugih otrocih, ki so ob staršev.

Po njenih računih je v tej deželi štiri in pol milijona otrok, ki so bodisi osiroteli vsled izgube očeta in matere in vsaki deveti otrok pod 18 let starosti je bodisi brez očeta, ali brez matere, ali pa ob obo, bodisi vsled njune smrti, razida ali pa razporoke.

Izmed teh 4.500.000 otrok jih je 2.179.000 brez očeta, 1.374.000 brez matere in 293.000 brez očeta in matere.

Nekateri dobe precej davka nazaj

Zvezni davčni urad je vrnil davkoplačevalcem v lanskem fiskalnem letu \$60.659.779, ker so plačali preveč davka.

"Majski glas" ima nad štirideset spisov in obsega 84 strani

Vzlic vsemu se nam je posrečilo izdati letošnji Majski glas zopet na 84 straneh, torej v tolikšni obliki, kakor lani, ali na 16 strani več kakor predlanskem.

Dasi je posvečen spominu na pokojnega Jožeta Zaverznika, ki je preminul pred petnajstimi leti, je v njemu tudi veliko drugega gradiva.

Spise o pokojnem Zaverzniku imajo: Etbin Kristan, ki je delal z njim že v mladosti in ga iz onih let pozna bolj kot kdorkoli drugi.

Vincent Cainkar pripoveduje v svojem spisu, kako se je pričela v SNPJ Zaverznikova uradna služba, in Lous Beniger pa iz poglavja, ko si je Zaverznik zazelel na deželo, si kupil nekaj zemlje blizu Chicaga, a tega doma v tišini ni dolgo užival.

Anton Shular pripoveduje o prvomajskem shodu v Kansasu, na katerem je govoril Zaverznik, John Goršek pa piše o srečanju z njim in o pomenkih, ki sta jih imela.

Katka Zupančič ima v spominu na pokojnika spis z naslovom "Kratke o Jožetu Zaverzniku" in F. S. Taucher pa članek "Prijetelju v spomin".

Poleg teh se našega socialističnega pionirja v tem Majskem glasu spominjajo mnogi drugi. Ed Tomšič iz Walsenburga,

Colo., ima v Majskem glasu črtnico "Razvalina človeka", resnično povest našega rojaka, ki ga je pest usode na vso moč udarila.

Anton Garden razpravlja o potrebi nove delavske politične stranke.

Marya Omahen-Mohar je napisala prijetno (toda zanjo neprijetno) dogodivščino, "Nesrečni dan".

Anton Slabe je zastopan s člankom "Amerika na razpotjih", Fred A. Vider pa je napisal razpravo o vprašanju, kam in kako zaposliti vojake in druge, ko bo vojne konec in s tem tudi konec municijske industrije.

John Shular iz Kansasa opisuje iz svojihkušenj volilce in volitve, Joseph Chesarek pa ima statistično prirejeno razpravo z naslovom "Ali se je bati inflacije?"

Janko Zega je zastopan s črtnico "Cvetoča resa" in Mirko G. Kuhel pa s povestjo o "podkovnem karpu".

Frank Kerže je napisal razpravo o treh dobah priseljevanja in udejstvovanja Slovencev v Ameriki in upletel v njo veliko kritičnih misli.

Frank Česen ima v tem Majskem glasu igro "Za dom in svobodo", ki je napisana iz sodobnosti in proroško za bodočnost.

(Konec na 4. strani.)

Iz enega dovršenega dela v druge naloge -- to je svojstvo našega gibanja

Delo z Majskim glasom je dokončano in naročniki ga dobe ko hitro ga bo mogoče razposlati.

Toda tisti, ki bodo sedaj šli z njim "od hiše do hiše", pa bodo imeli še veliko dela, predno ga razpečajo.

Več o Majskem glasu je v poročilu zgoraj na tej strani.

Joško Oven, ki se je minuli teden vrnil s svojega potovanja v Mehiko, sporoča, da bo obnovil svojo kolono v prihodnji številki. Ob enem apelira za nadaljevanje v kampanji za tisoč novih naročnikov Proletarcu.

To je v tem poletju naša najvanejša naloga. "Proletarca" moramo širiti neprestano, in za uspeh v tem delu je potrebno sodelovanje vseh tistih, ki soglašajo s Proletarcem. Mnogi agitirajo za pridobivanje in za ohranitev naročnikov Proletarca že leta in leta, in tudi precej novih prijateljev smo si že pridobili v agitaciji zanj.

Toda v razmerju s številom naročnikov in pa številom agitatorjev pa moramo poudariti, da je slednjih premalo. Uverjeni smo, da bi list veliko boljše uspeval, če se bi še saj par sto drugih pridružilo agitaciji zanj.

Ko bomo v teh tednih razpečali Majski glas, in med tem nadaljevali z agitacijo za list, se bo treba pripraviti v uradu za zbiranje gradiva v prihodnji letnik Ameriškega družinskega koledarja, uradništvu in zastopnikom pa za nabiranje oglasov vanj.

Skoro vsako leto se je vršilo po deželi precej priredb v prid tiskovnega sklada Proletarca. V tem letu jih menda ne bo, razen morda par. Vzrok so sedanje razmere.

Toda ker so stroški lista letos vsled raznih podražitev spet zelo narasli, bomo morali pa bolj direktno pomagati, da se zbere v tiskovni sklad kolikor potrebno za kritje izdatkov za tisk.

Dela nam torej nikdar ne zmanjka. Vsi, ki so aktivni za list in JSZ, si žele, res žele večje družbe. Namreč družbe takih, ki bodo pomagali, da se bo naše aktivnosti izvrševalo skozi to poletje ne samo tako uspešno kot doslej, ampak še v veliko večji meri.

Zmeda v "delavski" politiki v New Yorku

Revija "Nation" iniciatorje za ustanovitev nove "delavske" in "liberalne" stranke ostro prijema, češ, čemu ustanavljati novo stranko proti že obstoječi delavski stranki, ko pa med "staro gardo" in Browderjevimi komunisti ni v domači politiki prav nobene razlike? Oboji skušajo drug drugega prekričati, kdo je bolj za Roosevelta, in tudi v socialnem programu ni med tema skupinama nobene razlike. Browder se je odpovedal delovanju za socializem, in glasillo socialdemokratov "New Leader" tudi že precej let ne agitira več zanj.

Torej čemu treba v teh vihar-

nih časih Dubinskiju in tovaršem ustanavljati spet novo stranko, če pa je prav tako, kakor Hillmanova - Browderjeva delavska stranka le za Roosevelta in za pospeševanje vojne v prid zmage zaveznikov?

In drugo — ako "desno krilo" ustanovi novo stranko, in če se bo potem razvila v stranko, ki bi kaj pomenila, mar ni prav tako mogoče, da mu bo Browder tudi to vzel iz rok, kakor mu je vzel ALP?

Glasillo soc. stranke "Call" vabi te nezadovoljne v socialistično stranko, češ, ako ste za delavsko neodvisno politično gibanje, v nji je vaš prostor! Vabilo bo kajpada brez odziva, ker je delavska politika v New Yorku sedaj usmerjena zgolj z vidika, da je treba oddati na delavski listi čimveč delavskih glasov, toda ne za delavske kandidate, pač pa za kandidate kapitalističnih strank.

"Nation" desničarje v New Yorku opozarja, da če jim je res za ponovno izvolitev Roosevelta, potem bodo s svojo novo stranko njemu le škodili, ker se bodo ti dve delavski struji topli med sabo le za glasove, dočim bosta obe imeli iste kandidate. Volilec so take intrige zoprne in ni jim zaumeriti, pravi Nation.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Boj proti SANSu in osvobodilni fronti v Sloveniji

V nekaterih slovenskih časopisih — v katoliških in polovičarskih, se vrši že dolgo silovita propaganda, ki jo je Etbin Kristan na seji SANSa dne 12. aprila v argumentiranju s predstavnikom "slovenskih župnij" p. Bernardom Ambrožičem označil za "sveto pismo, kateremu je hudič kumoval".

Komaj se je seja dobro pričela, že je Joseph Zalar imel pri rokah "dokument" socialistične stranke v Sloveniji, "naslovljen" angleški delavski stranki in pa Etbinu Kristanu, "članu eksekutive jugoslovanskih socialistov v Združenih državah".

Joseph Zalar je tisti "dokument" bral na omenjeni seji v angleškem prevodu in sarkastično vpraševal: "Mr. Kristan, saj to je vendar naslovljeno vam! Kako da vi tega nimate? Vam bom prečital." In je bral z velikim poudarkom.

P. Ambrožič, ki je skrbel, da je "dokument" prišel na ta način v zapisnik Sansove seje, ker smo pač tako demokratični, da take trike dopuščamo, je gledal v svoje papirje in nekaj čezal.

Ko je Jos. Zalar "izjavo slovenskih socialistov v Sloveniji" v angleščini do kraja prečital, je Kristana znova vprašal: "Vidite, na vas apelirajo za v boj proti partizanom, in kakšni so, vidite iz tega dokumenta svojih sodrugov... To ni iz katoliških, ampak iz vaših vrst... Čudim se, kako da vi tega niste dobili..."

"To je grdobiča, umazan švindl, propaganda iz nazijske kovčnice... Kje so imena?" Kristan je hotel, da se mu to razjasni.

P. Ambrožič, ki je imel na tej seji toliko pravice govoriti kot vsak pravi član SANSa — oter je namreč Sansov nasprotnik — pa je odgovarjal, "... vidite, podpisov ni, jaz jih sicer vem, a javno se jih vsled njihne osebne varnosti ne sme zabeležiti..."

Naravno, da Kristan, ki se ni nikdar bal svojega imena, ni molčal na ta izzivanja klerikalnega propagandista iz Lemonta, in potem pa se je (p. Ambrožič) v svojih propagandnih listih iz njega norčeval, češ, ako Kristan udari po mizi, se razleti v trske...

Da bi le še dolgo časa tako udarjal.

Kar je čudno, je to: Socialistična stranka v Sloveniji je izdala oklic za "pobijanje" partizanov. Naslovila ga je angleški Labour Party in pa Etbinu Kristanu.

Toda namesto teh dveh ga imata za "bombo" na Sansovi seji 12. aprila Joseph Zalar in pater Ambrožič, dva načelna nasprotnika socialistov.

"Potvara najrže, nabolj lažnjive, najbolj zavajalne vrste!" To je bila o tem triku najboljša označba.

"Ameriška domovina" z dne 20. aprila označuje "izjavo socialistov v Sloveniji" za sprejeto v sporazumu ostalih dveh vodilnih strank v Sloveniji (klerikalne in liberalne). Tisti sestanek se je po njeni trditvi vršil 17. decembra 1943.

Torej "švindl" vrh "švindla". Nikdar ni klerikalna stranka v Sloveniji priznavala socialistične stranke za eno izmed "vodilnih strank", ampak za nebodijetrebna, in jo zatirala, ko je dobila moč, toliko, da niti takih društev, kot so "prijatelji prirode", ni smela imeti.

Sedaj pa jo Joseph Zalar in p. Ambrožič oglašata za "eno izmed treh vodilnih" strank in njeno "izjavo" sta poslala v angleščini na merodajna mesta v borbi proti OF.

Pomislite: "Ameriška domovina", ki je v prejšnji vojni lomastila po Etbinu Kristanu, sedaj pa po Louisu Adamiču, je postala "glasilo" socialistov v Sloveniji in priobčuje "editoriale" (iz Slovenije) pod označbo, da jih ji piše tamošnji naprednjak...

Kakor če bi začel "Proletarec" pod slično propagando proti sodelovanju klerikalcev in drugih apizarjev v Sloveniji, ki pomagajo Hitlerju, in pred tem pa Mussoliniju, objavljati članke z naslovom "Pričevanja slovenskega klerikalca". Mar "A. d." in p. Ambrožič ne vesta, da mi dobro razumemo trike njune propagande?

Take "socialiste", ki si jih jemlje za orodje "Ameriška domovina" in njeni propagandisti pod firmo "slovenskih župnij", jim "Proletarec" privoščil, ker spadajo v njih tabor. Resničnih socialistov ni "A. d." še nikoli jemala v zaščito. Če pa ji je v Sloveniji ali tu na prodaj kaj Judežev, ki so bili nekoč "socialisti", naj jih le ima. Tu nam ne bo z njimi napravila nikakršne škode. Ako p. Ambrožič misli, da bo prodril v naše delo s falsifikati, kakor je omenjeni "dokument" označil E. K., se moti. Lahko sicer zaseje precej zmede v javnost, posreči se mu morda s to taktiko "slovenskih župnij" razdejati tudi SANS, a načelna stvar borbe proti staremu, krivičnemu redu ne bo zastran tega nič trpela.

Kar reakcija hoče, je ohranitev prošlosti, torej obvarovanje sistema socialnih krivic in diktature pod krinko, gesla za "demokracijo".

Ljudstvo tam pa noče stare razmere. In kadar nam tukajšnji klerikalni propagatorji poudarjajo — pustite narodu TAM, da si SAM določi sistem svoje vlade — vedo, da so na nas prav zaradi tega hudi, ker MI ZARES HOČEMO, DA SI LJUDSTVO TAM izvojuje PRAVICO SAMO ODLOČATI, kakšna naj bo NJEGOVA VLADA.

AMERISKI VOJAKI so ustanovili za begunce, ki so pribežali iz vasi okrog Vezuva, ljudsko kuhinjo in sanitarne naprave. Vezuv je pred tedni po dolgi dobi spet zelo bljuval in lava je napravila v sosednjih vaseh veliko škode. Nekaj vasi je bilo povsem uničenih.

Ali bodo komunisti sledili socialistom v koalicijah, kot so bile po prejšnji vojni?

Komunisti so skoro do te vojne, ali vsaj do ustanovitve ljudske fronte v Franciji, pobijali načelo sodelovanja delavstva v koaliciji s kapitalisti, monarhisti in ostalo buržvazijo, za veleizdajo.

Sedaj delajo sami natančno to, kar so toliko let oznanjali za smrtni greh — če ne v vseh, pa saj v nekaterih deželah.

Donald Bell, žurnalist v službi Overseas News Agency, katere je vedno v soglasju smernice evropske vnane politike in smatrana tudi za njen neuradni propagandni in pojasnjevalni organ, tolmači sedanjo vlogo komunistov sledeče:

"Nove ljudske fronte nastajajo"

V evropskih prestolnicah bodo vladale po vojni vlade, ki se snujejo zdaj v izgnanstvu in tudi v domačih krajih, kot plod političnih struj, ki so poganjale svoje kralje skozi zadnjih deset let. Vse te vlade bodo koalicijske ali takozvane vlade "ljudske fronte", v katerih bodo uživali komunisti ravno toliko ugleda, kot so ga dobili socialisti po zadnji svetovni vojni.

Vse do prve svetovne vojne ni bilo nikjer v Evropi nobene vlade, ki bi bila sprejela socialistov v svojo sredo. V večini dežel mu je bilo celo nemogoče dobiti uradniško službo, pa bodisi še tako skromno. Šele proti koncu vojne so v Nemčiji prebili socialisti te zapreke in si priborili mesto v vladi. Takoj po koncu vojne pa so se začele oblikovati delavske vlade v najrazličnejših evropskih deželah, in kmalu po letu 1920 so vladale skoro na vsem kontinentu zmerno usmerjene vlade socialističnega značaja. Od Norveške in Švedske pa do Čehoslovaške in prav do Anglije, povsod se je ponavljala razvoj, toda v tej dobi so zares radikalni elementi že zapuščali delavske stranke in ustvarjali komunistične organizacije, ki so prevzele opozicije na krajnem levem krilu.

Ista stvar se ponavlja zdaj, in zopet hodijo marsikateri komunistične stranke po potih, na katera so krenile po zadnji vojni socialistične stranke. General de Gaulle je pravkar sprejel dva komunistična v svoj Francoski komite narodne osvoboditve. Res je sicer, da sta vstopila Fernand Grenier in Francois Billoux v vlado po pogojih, katere jim je postavil de Gaulle in ne narobe, kajti komunistična stranka je prvotno zahtevala, da sama izbere svoje delegate, in je zahtevala ministrstva vojne in notranjih zadev, a de Gaulle si je sam izbral Greniera za zračno ministrstvo, in Billoux za ministrstvo brez portfelja. Toda priznati je treba, da sta oba vodilne osebnosti komunistične stranke in zares predstavnik koalicijske vlade, ki obsega vse stranke od protinemških konservativcev do levičarjev-komunistov.

Imamo torej zdaj v Evropi dvojje dejansko vladajočih administracij, v katerih se nahajajo komunisti — prva je Titova jugoslovanska vlada. Niti prva niti druga ni uradno priznana od zaveznikov, toda vsakdo ve, da bosta obe igrali zelo veliko vlogo v usodi svojih dežel, in da imati obeh resnično avtoriteto na svojih ozemljih. Titova vlada je pod vodstvom komunistov, ki pa

so pristali na demokratični način vladanja, in sprejeli načela državljanjskih pravic, osebne svobode in privatnega lastništva. Mogoče je celo, da se bo izkazala Titova vlada manj socialistična v svojem poslovanju kot Francoski komite za narodno osvoboditev. Jugoslavija je namreč dežela kmetov, v kateri ni mogoče prevzeti bogatih monopolov, dočim je Francija visoko industrializirana dežela, katere vodilni finančni in industrijski krogi so sodelovali s sovravniki. De Gaullejev program, ki je sam po sebi precej zmeren, je vendar mnogo bolj radikalen kot vse kar je Tito do zdaj napovedal.

Jasno je, da se bodo tudi drugod širom Evrope ustvarjale vlade, katerih smernice bodo nekje med de Gaullejevimi in Titovimi. V Italiji je nedavno prišel prvak komunistov. Manj znan je po svojem pravem imenu, Tagliatti, kot po svojem političnem nazivu, Ercoli. Bil je v izgnanstvu 18 let, največ v Moskvi. Takoj po svojem prihodu je objavil, da je pripravljen sodelovati z reformirano italijansko vlado, celo z Badogliojem, in pod monarhističnim sistemom, ako preda kralj Victor Emanuel oblast svojemu sinu. A bodoča narodna skupščina naj odloči, kakšne vrste vlado si bo narod izbral. Badoglio je nato izjavil, da je pripravljen sprejeti komuniste v svojo vlado. Graf Sforza, ki je vsaj toliko konservativen kot de Gaulle ako ne še bolj, in star nasprotnik komunizma, je tudi izjavil, da pristaja na to, da stopijo komunisti v vlado in da se reši vprašanje kraljevstva šele pozneje, ako je kralj pripravljen predati oblast svojemu sinu. Čisto mogoče je torej, da bomo videli v Italiji ustanovitev nove, spremenjene vlade na podlagi predlogov, katere je prinesel komunist Ercoli.

Čehoslovaška vlada je nedavno sprejela v svoj državni zbor komunistične člane. Grška zamejna vlada, katero so imeli v rokah desničarji, je odstopila. Njen predsednik Tsouderos nikakor ni mogel doseči sporazuma z delegati odprnega gibanja na domači zemlji. Nova vlada je bila ustanovljena pod liberalnim vodstvom Venizelosa, ki se opira pred vsem na svoje slavno ime. Stari Venizelos je bil največji politični vodja moderne Grčije. Njegovemu sinu zdaj pripada naloga, da zedini naspotujoče si struje in tega tudi ne bo mogel rešiti drugače, kot z ustanovitvijo koalicijske vlade.

Znano je, da so odprna gibanja širom vse Evrope zelo nankonjena temu načelu vladanja. Presenetljivo pa je, da velja isto celo tudi za dežele naših sovravnikov. Vsi različni komiteji in odbori, ki so se pojavili s strani Nemcev v svobodnih deželah, so organizirani na teh temeljih. Najbolj izrazito je videti to v strukturi moskovskega komiteja svobodne Nemčije. V drugih so komunisti manj številni in tudi manj vplivni, toda nikjer niso izključeni. Svobodni rumunski krogi imajo slične smernice. Madžari, ki se nahajajo v zunanem svetu so deljeni v pro- in anti-Horthyjeve skupine. Vsi, ki so proti Horthyju, se drže omerjenega načela koalicijske vlade.

Priznati je torej treba, da so vsa ta gibanja vzklikala iz istih idej in imajo iste smernice. Presenetljivo pa je to le na prvi pogled, kajti začetki tega razvoja so že stari. Koalicijske vlade s socialistično udeležbo po prvi svetovni vojni, so bile možne le radi razvoja socialističnih teorij in strank pred vojno — kar se je takrat imenovalo revizionistični pokret, ki je hotel spremeniti nekatere izmed Marxovih dogem. V teh preosnovanih socialističnih strankah je stopila misel delavske internacionale nekoliko v ozadje in istočasno so se pojavile bolj nacionalne smernice v vsakeri teh strank.

Da se danes nahajamo v razvoju, ki se ponavlja je popolnoma jasno — krog razvoja je tudi že zaključen. Zamisel koalicijske vlade skupaj s komunisti se je prvič pojavila v letu 1935, ko je bila osnovana na Francoskem takozvana ljudska fronta. Zdej pa je razpustitev komunistične internacionale — kominterne — omogočila komunističnim strankam vseh dežel, da izdelajo vsaka svoj nacionalistični program. Zunanja politika treh veselih je prisiljena upoštevati ta razvoj v evropski politiki, ki bo postajal še bolj jasen in določen z osvoboditvijo posameznih dežel.

Nekaj o tem in onem

Chicago, Ill. — Ker po enem letu prizadevanj nisem mogel nikjer kupiti ure budilke, sem namesto nje kupil živega petelina. Tako sedaj on skrbi, da mojega sina prebudi ob jutrih, čeprav se kikiriki ne zaveda te svoje konkurenčne naloge z urami budilkami.

Ne še dolgo tega je objavil Chicago Sun na svoji uredniški strani kartun, ki predstavlja velikega petelina s Stalinovo glavo. Ko je prikoral od kurjega gnezda, v mraku, je uzrl v njemu sedečo na jajcih kokljo, ki jo je predstavljal Churchill. Slikar, ki je ta kartun narisal, je z njim veliko povedal, posebno s smehljajem petelina.

Tudi ameriške kokoši so postale zelo patriotične. Preteklo zimo so znesle milijone več jajc kot kdaj prej. Spekulantli so si vsled tega belili glave, kam z viškom, enako tudi OPA. Slednjeji člani odločijo znižanje cene od 50 na 25c, ali pa vse peteline spode v vojaško službo. S tem bo to vprašanje "preobilice" še najlaglje rešeno.

O cenah življenjskih potrebščin sedaj nočem pisati. Saj vam je samim znano, kako vsak mesec padajo, ali ne?

Medtem sem čital, da je tudi cena sena (mrve) prodrla strop, baje zato, ker ga mešajo med tobak v cigarah.

Tudi živež za pse se je podražil. Za paket, ki me je stal pred letom 25c, moram plačati danes 35c. Dasi plača psovi ni "zamrznjena", njihov življenjski standard vseeno pada.

Kaj je glavni vzrok, da so moškimi obleke z dvojnimi hlačami prepovedane? Mar to, ker blaga primanjkuje?

Smatram, da vsled tega, ker ga je preveč. Ko raztrgaš ene hlače, je ostala obleka zate brez

vrednosti. Ne preostaja ti drugega, kot si kupiti novo — torej večji biznis za industrijo z oblekami in večja potrata blaga pod pretvezo, da — varčujemo z njim... Le kdo si je take naredbe tako "modro" izmislil? Sicer pa so dobre za trgovce in za oblačilno industrijo. Saj tudi drugače skrbe, da je tisto, kar kupiš, navidezno lepo, a za trepežnost najpogostejši zanič. Sicer pa je delavska masa itak navajena raztrganih in zakrpanih hlač ter praznih žepov v njih.

Ze iz svetega pisma je nam vsem znano, da kamela ne more skozi šivankino uho. A kapitalistična justica pa ima v svojih postavah luknje, skozi katere se lahko izmuzne korumpirana korporacija s svojimi kruki in goljufi, pa če tudi so tolikšni kakor največji sloni.

Mar ne čitate dan za dnem propagando za "free enterprise"? Kaj pa naj to pomeni drugega če ne pravico goljufati in pa mblstni narod in vlado?

Rabiti razne izraze in tudi navadne besede prepostogito ni dobro. Pred mnogimi leti — bilo je še pred Lincolnovo dobo — in tudi pozneje, se je po svetu veliko debatiralo o besedi "svoboda".

Kaj naj bi ta izraz sploh pomenil, če pa ga revna masa ni razumela? Svoboda je smatrala za grešno misel, čeprav ni vedela, kaj sploh pomeni ta izraz. A greh je bil. Tako je "svoboda" okupirala popolnoma zase vrhinja plast človeške družbe, ki jo uživa v polni meri.

Svobodni zemljani v taki družbi pa nimajo druge pravice kot delati, če delo dobe, in pa posloviti se iz svoje solzne doline, kadar se jim zljubi. Resnična svoboda je torej le za tiste v taki uredbi, ki so na vrhu, da jim drugi s svojim delom oskrbujejo pogoje za uživanje v nji.

Tudi beseda "demokracija" je dandanes v veliki nevarnosti za svoj nekdanji pomen. Če se je masa ne bo zavedala, bo lahko še govorila o nji, a živela v avtokraciji tudi v deželah, ki se bore za demokracijo. Kajti kadar začne ameriški kapitalizem hvaliti demokracijo in se dušati, kako je "zanjo, potem si prav gotovo ne predstavlja takšne, za kakršno se napredni sloji ogrevajo. Sedaj so za demokracijo najbolj glasni v Angliji, v Zd. državah in drugod baš kapitalisti in monarhisti. Tudi Earl Browder se jim je pridružil. A na drugi strani pa se uradni socialistični voditelji igrajo z žogo, ne da bi igro razumeli in jo znali izkoristiti delavskemu političnemu gibanju v prid.

Nekateri ameriški zgodovinarji-humoristi menijo, da so bili Indijanci prvi zares rdeči ameriški komunisti. Ne samo tu, ampak na vsem svetu.

Nič zato, ako so se nekoliko zmotili. Saj se tudi jaz včasih. Kdo je bil "prvi" to sedaj ni več važno. Vemo pa, da je danes neke na svetu v zelo veliki deželi narod, ki ima komunistično vlado. Tega se umirajoči evropski kapitalizem zaveda tako dobro kot večina evropskih narodov, ki so šli skozi mline trpljenja nad tisoč let.

Ljudstva v Evropi se zavedajo krivic, ki so se jim godile in verujejo v vstajenje. Zro v solnce in eksplodirajo zadnje granate, to še ne bo pomenilo miru, če socialna vprašanja ne bodo rešena.

Vlada vas poziva, da nikar ne uničujete starega papirja, ker se ga potrebuje za vojne potrebščine. Ob enem se to tudi izplača. Anekdota pripoveduje, da je nedavno umrlo pet moških v enem dnevu. Eden izmed njih je bil radikalni pisatelj. Zapustil ni drugega kot dolg. Drugi je bil urednik nekega delavskega časopisa. Zapustil je samo \$5 imovine. Tretji je bil knjigar, čigar zapuščina je bila samo \$50. Četrti, ki je bil publicist, pa je zapustil že kar \$500. Torej je že nekaj.

Peti pa, ki je trgoval s starim papirjem in je istotako umrl, ko je rečeno, istega dne, pa je zapustil \$50.000.

Ruskih zmag smo že tako navajeni, da se zanje skoro že več ne zanimamo. A meni pa se ta tako uspešajoča "r-r-deca" armada vendar dopade. Če že ne radi drugega pa zato, ker uničuje tiste Nemce, ki bi utegnili kdaj pozneje naše ameriške fante pobijati.

Mar ni to nobenega pomena za nas? Posebno za tiste žene, očete in matere, ki imajo moža in pa sinove tam čez, kjer jim Hitlerjevi vojaki prete s pobojni? Da, rdeča armada rešči — nevarnost za naše ljudi.

Naravo je vzelo 6,000,000 let, da je možki postal to kar je. Nekatero ženske pa mislijo, da ga lahko preobrnejo v šestih mesecih. Čemu ne bi rajše počakale še 6,000,000 let?

Pravijo, da se pravo življenje možkega prične šele s 40. letom. Ob 50. letu, če ni bogat, pa se mu kaj rada pridruži mizerija. Za mladega človeka je boljše, da o tem sploh nič ne misli. Kajti če se bi ukvarjal s temi skrbmi, morda ne bi dočkal tistih polnih let, v katerih bi mu bilo treba skrbeti, kaj bo z njim na starost. Kaj šele bo, ko se prične povojno "planiranje"? Ze sedaj jih skrbi, kam z vojaki, ko se vrnejo. Edina gotovost, ki jo ima vsakdo, kdor dela za kruh, je, da bo imel na starost v vsakem slučaju negotovost.

John Chamazar.

ANA ŠVIGELJ

Cleveland, O. — Spet smo izgubili eno svojih članic. To je v klubu št. 27 JSZ v kratki dobi že tretji smrtni slučaj. Dne 6. aprila je preminula sodružica Ana Švigelj. Pogreb se je vršil 10. aprila iz Zeletovega pogrebnega zavoda na mestno pokopališče po civilnem obredu.

Ob grobu je čital poslovilni govor Krist Stokel, predsednik društva št. 28 SNPJ, v katerem je bila članica, in tudi podpisani je bil namenjen imeti govor v imenu kluba nji v zadnje slovo, pa je bil avto, v katerem se je peljal, v koliziji, in to je povzročilo, da se je moral vrniti. Ob mrtaškem odru ji je "Zarja" zapela dve nagrobnici.

Pokojna sodružica Švigelj in njen soprog Jakob sta bila dolgoletna člana našega kluba in sodelovala pri vsaki prireditvi, da je boljše uspeła.

Pomagala sta tudi pri drugih naprednih akcijah.

Pokojna Ana Švigelj je bila vsled svojih aktivnosti zelo upoštevana, kar je pričal tudi njen pogreb.

Pred dobrim poldrugim letom jo je zadel mrtnod in ni mogla več z doma. Vsled dolgotrajnega trpljenja je končno podlegla.

Bila je skrbna žena in mati svojim otrokom. Tudi v boleznih se je vedno zanimala za naše aktivnosti in vpraševala o sodrujih in sodružicah, s katerimi je prej delala na priredbah.

Ko sem jo pred nekaj meseci obiskal, mi je naročala, naj jim izročim njene pozdrave.

Stara je bila 68 let. Zapuščila joža Jakoba, sina Franka, hčer Mary, omoženo Marn, in več vnukov.

John Krelbel.

Ako ste prejeli opomin, da vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej!

Tole mi ne gre v glavo?

V "ločkah" (ration stamps) za odmerke se vris defraudacije, da postaja še smešno. V Chicagu na primer je izginilo iz merodajnega urada kar 15,000 "ration books". In kupiš lahko znamke za gorilno, sploh vse, če se hočeš poživigati na vladne regulacije. Le čemu zvezne oblasti take sepiarije samo "preiskujejo", to mi nikakor ne gre v glavo?

POVESTNI DEL

JUS KOZAK:

Šentpeter

Zeba se je preselila k Mariji. V tem poletju je starka pešala. Večkrat je tožila: "Tako malo vidim, da ti komaj denar preštejem. Oci sem izjokala." Marija se je bala zanjo in ji branila delati. Toda trdovratno ji je odgovarjala Zeba: "Ne bo bolje, dokler ne preživim sramote, ki jo danes še vsi tajimo."

Rožman je po Marijini smrti pogosto zahajal v hišo ter poslušal kramljanje pozno v noč. Kakor je bil v prejšnjih časih zgovoren in radodaren z vedrimi besedami, tako ga je zdaj trla čudna molčečnost. Nekoč ga je Marija v strahu vprašala, kaj mu leži na srcu. Nekomu odstopno jo je pogledal: "Človek slutit, Marija! Ure se mi iztekajo. Zdi se mi, da me kliče Matija. Verjemi mi, da čez leto me ne bo med vami."

Ko je Marija te besede povedala Zebi, se je starka vznevoljila: "Kaj naj bi potem jaz rekla? Kadar pride, pride."

V teh skupnih pomenkih ni nikoli nihče omenil Aze. Zanje je navidezno umrla. Zivela je le v pogledih, globoko v srcu. Enkrat se je Zeba izpozabila: "Bogve, kaj je ono obsedlo?"

"Koga?" je vprašal Luka.

"Saj veš!"

Takoj je zopet molčanje izbrisal spomin.

Pred Vsmi svetimi je prišel Strehar. Vsi so se ga ustrašili, čeprav so vedeli, da ne morejo več odlašati.

Zavladal je dušeci molk, prijatni vzdihni so izražali bolest.

"Kaj hočemo?" je izpregovoril naposled Strehar. "Po praznikih bo dražba."

Zeba se je razsrdila: "Eh, ti jeziki me jeze, komaj jih krote!"

"Marsikaj smo že prenesli, ne bo prvič, ne zadnjič!" je zavrnila Marija.

"Nič ne rečem, ampak tistih trideset goldinarjev me jezi, ki jih je pograbil ta potuha Svedračeva!"

Zupnik se je vmešal: "Matija je že vedel, zakaj jih je zapisal."

"Pravijo, da ga je par dni pred smrtjo zvečer pri Pacu iskal," je opomnil Luka, "kaj sta imela, tega menda ne bo nihče zvedel. Svedrač še meni noče povedati, čeprav sem ga na vse načine izkušal."

"Saj! Je že gotovo pošte prenašal," se je srdila Zeba.

Strehar je bil moč kratkega pomenka. Videl je, da se vsi izmikajo. "Pustimo to, prišel sem, da bi skupaj premislili."

"Kupi ti, Marija," je prosila Zeba.

"Teta, to ni bila njegova volja. Nočem. Preveč je bridkosti v tistih zidovih." Čez čas je pristavila: "Tudi če bi hotela, ne zmorem, saj veste, kako je."

"Prosimo Ceninega. Bo vendar Cunjarjevim ostalo."

"Kje bi vzel? Komaj se je po-

stavil na lastne noge!" je siknil Luka.

"Tak v tuje roke, v tuje?" Zeba je povsila glavo ter sklenila roke v naročje. "Zopet Cunjarjevo posestvo v tuje roke. Moj Bog! In to vse zaradi..."

"Molči, Zeba," je zarohnel Luka.

"Seveda, tebi je vseeno, tebi, ki si spihal svoje. Ampak taka čistita hiša."

Marija jo je tolažila. "Ne tarnaj, tetka. Cele noči sem premišljevala, ne gre drugače."

"Pa naj vzame on, da bi le dražbe ne bilo." Zeba se je ozrla v Streharja.

"Posestva imam dovolj, denarja ne. Veliko sem prezidal, drugače bi se ne pomišljal, pa samo zaradi vas."

"Oh, tega ne prenesem. Tam, kjer je hodil Matija, kdove, kdo se bo repencil?"

"Jaz mislim, da bo kupil Hrstar."

Zeba je umolknila, kajti Hrstar je bil dober Matijin prijatelj.

Pozno v noč so vstali in Strehar jim je obljubil, da bo še enkrat govoril s Hrstarjem ter opravil vse obveznosti.

Tistega dne, ko je bilo napovedano, se je Zeba navsezgodaj poslovila. "Mene ne bo pri pogrebu!"

"Kam pojdeš?" je vprašala Marija, sama vsa blede. Zeba ni odgovorila.

Odšla je, povešajoča glavo. Pred poldnem se je pričelo. Godeževka je sedela poleg Andreja. "Ne pogledam te več, če prideš domov brez Zamejčevine. Da bo Marija videla, kaj si ti!"

Andrej se je nekoliko obotavljal: "Vsi bodo po meni, radi jih imajo. Mogoče pojde previsoko?"

"Nič ne de. Naša mora biti, pa je. To podrtijo prodava in se naseliva v njihovi vrsti."

Andreju je zablestelo v očeh. "Ne odneham!" je siknil.

"Zamejec se bo obračal v grobu, če bo zvedel, da si se ti nasešil tam, odkoder te je sovražil."

"Ha, ha, dan maščevanja je prišel. Se brno so najprej obrnili v njegova vrata."

"Zato sem rekla," je pohlepno govorila ona, "tudi če moram takoj prosjati, najino bo! Potem bo tudi Marija ozdravila. Kakšne oči bo delal dolgin?" Ozrla se je skozi okno. "Prihajajo. Počakaj, da se vsi zbero. Pogledj, Strehar prihaja s Hrstarjem."

"E, Strehar ne bo kupil."

"Kd sta tista dva?"

"Tomaževca. Krčmar in njegov sin."

"Ti so nevarni!"

"Beži! Najbolj zopern je Hrstar. Bi rad iz Kravje doline!"

"Poglej, trije iz mesta. Le glej, Andrej!"

"Zdaj grem! Naše bo!"

TRG V ODESI, ki je bila pred par tedni osvobodjena. Odesa je največje sovjetsko pristanišče v Črnem morju.

Ošabno je stopil Andrej na prag. Ozri se je po Hostarjevi hiši, kjer je bilo vse mrtvo za okni. Dvakrat se je prestopil in je bil čez cesto. Godeževka se je postavila za zavese in jih le toliko odgrnila, da so imele prežeče oči prost pogled. Večkrat je potem stopila pred ogledalo, se počesala, zavrtela, da se je vide-la od vseh strani.

Strehar se je ozrl v Andreja z neprijaznim očesom.

"Boš ti tudi?"

"Kaj še? Bomo videli!" se je porogljivo smejal Andrej. "So-sed sem. Podkurim, da bodo otroci več dobili."

"Tako?" je menil Strehar, takoj je vedel, pri čem je.

Hrstar je bil že v ognju. Boril se je s Tomaževci. Andrej je hodil po dvorišču in ogledoval. Zupnik se je za hip ozrl, kako gre. Pohitel je nato k Mariji, ki je sedela z Luko v kuhinji.

"Andrej je tam," je izpregovoril žalostno, "zlobne namere ima."

Oba hkrati sta vzkliknila: "Andrej!" Marija pa je zasepala: "Jezus!"

"Hrstar se drži," je pričel Svedrač. "Nič ne bo huđeega. Tomaževca sta popustila in kupila konja."

"Pojdi nazaj!" je zapovedal Luka.

Poldne je zvonilo, župnik je celo pozabil moliti. Sam pri sebi je šepetal: "Večni, se mar res izpolnjuje Jergelčeva kletve?"

Godeževka je postala tako nemirna, da je prihтела na prag. Skofička je šla mimo hiše.

"Prodajajo!"

"A, tam! Ze prav! Bog jih je udaril za napuh in grehe!"

Godeževka je skrivnostno pomignila Skofički.

Ko sta stali v veži, se je ženska razjezila: "Naš župnik je kuhan in pečen tam. Kakšno hvalo mu je pel na grobu, temu samopasniku. Kar videti jih ne morem, teh Zamejčevih!"

Ona ji je požugala s prstem. "Skofička, mene si hotela s kamenjem!"

"Mamka, to je bila zmeta. Oh, ko bi bila vedela, da boste tako dobrotnica naši bratovščini! Zdaj pa ne morem drugače, povsod pripovedujem, blaga žena, boljše ni mogel dobiti!"

"Eh, skofička, bog veliko odpuusti, da bi ljudje vsaj malo." Z resnim obrazom jo je povabila v kaščo. Ko je ženska zopet stopila na cesto, se je zadovoljno smehljala in stiskala pod pazduho lonec masti.

(Dalje priložniji.)

dober ameriški državljani, bo z vsemi silami podpiral maršala Tita in njegove partizane, ker se zaveda, da le ako oni zmagojo, bo imel narod v starem kraju tako svobodo in demokracijo, kot jo imamo v Ameriki.

Glede napadov na Louisa Adamiča bi jaz vprašal: Kdo je njemu pomagal do spoštovanja in slovesa, katerega uživa med ameriškim narodom? Ali slovenski narod v Ameriki, kateremu so morali Amerikanci povedati, da je Adamič Slovenec? Pripoznamo, da ameriški Slovenci nismo pomagali Adamiču, in da njega ni ljubi slovenski narod spravil do kruha. Mi smo njega spoznali šele, ko so nam ga pokazali tujerodci. Louis Adamič je s svojo zmožnostjo in trudom prišel do ugleda, katerega uživa v Ameriki in po drugih krajih sveta, in katerega mu ne bodo vzeli tisti, katere naš ljubi narod tukaj še vedno plačuje. Vsak lahko vidi, da iz vse kritike proti Adamiču zveni edino nevoščljivost in ozkosrčnost nekaterih samopostavljenih ameriških Slovencev. Velika večina naš ameriških Slovencev si pa šteje v veliko srečo, da imamo moža, kot je Adamič.

Na naši zadnji seji je bilo 15 zastopnik nežnega spola, in to je zelo razveseljiv znak, ker le kadar slovenska mati in dekle vstopita na delo za dobro stvar, potem je uspeh zagotovljen. Darove pobirajo vsi zastopniki društva. Na knjižice bosta na veseli-ki oddana dva vojna bonda po \$25. Vsi rojaki ste prošeni, da darujete kolikor vam je največ mogoče. Mi še vedno ne čutimo pomanjkanja in imamo vsega dovolj. Dajmo, da drobtine z naših miz dobijo ti reveži, kateri umirajo gladi. Ravno v času, ko se bo vršila naša veselica, bo v Jugoslaviji največ pomanjkanja in trpljenja. Ne zapustimo rojakov, kateri bodo šli skozi največjo krizo, kar jo je še doživel slovenski narod. Odprite srce, odprite roke, otirajte vašemu narodu solze.

Anton Krapenc, predsednik št. 8 JPO in SANS št. 60.

aprila ob 3. popoldan v prostorih Slovenskega delavskega doma. Priredi jo klub št. 47 JSZ in Prosvetne matice. Namen te veselice je praznovanje prvega maja. Ker ni mogoče vsled sedanjih razmer izvesti kaj boljšega, ozioroma prirediti primeren program, se bo vsled tega vršila le običajna plesna veselica. Vstopnina prosta vsakemu, kdor se je želi udeležiti in se naučiti dobre zabave. Akoravno bo to le običajna veselica, se nam bodo vseeno obudili spomini iz preteklosti o praznovanju resničnega delavskega praznika prvega maja. Torej somišljeniki in simpatičarji delavskega gibanja, pridite na to prireditev, ker veselico sličnega pomena je mogoče imeti le enkrat vsako leto.

John Goršek, st.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Priredba postojank SANSa in JPO v soboto 15. aprila je sijajno uspela. Morda ne toliko moralno, kakor finančno. Vreme je bilo dež in solnce in potem spet naliv in solnce. Pa še toča je padala zraven.

Zelo me je skrbelo, ker smo imeli veliko pripravljene. Kaj, če nam ne bo vse pošlo?

Ampak ljudje so prišli, potrošili, darovali in tako preprečili vse zapreke in pripomogli k znatnemu prebitku.

Kot predsednik obeh postoj-

Nagla smrt sodružice Ane Barbič v Clevelandu me je zelo presenetila. Njenemu soprogu in sinovom naše sožalje.

V nedeljo ob 3. pop. se vrši v Društveni dvorani na Boyds-villu seja SANSa in JPO-SS. Vabljeni vsi, ki se zanimajo in hočejo pomagati v obrambi in v pomoč našega naroda.

Vsi rojaki v tem okrožju so ob enem vabljeni, da pristopijo v klub št. 11 JSZ, ki zboruje vsako tretjo nedeljo ob 10. dop. v Društveni dvorani na Boyds-villu. Klubova naloga je pomagati povsod, kjer se gre za napredek in boljše bodočnost človeške družbe. — Joseph Snoy.

Ali bo Petrovi vladi ustavljen dohod do denarja jugoslovanskega ljudstva?

Kmalu po razkošnih Petrovih poročnih svečanostih v Angliji je jugoslovanski osvobodilni odbor pod vodstvom maršala Tita po radiu Svobodna Jugoslavija spet apeliral na ameriško in angleško vlado, naj Petru in njegovi vladi prepovesta razpisati denar, naložen na ime Jugoslavije v bankah v Severni Ameriki, Angliji, Turčiji in Braziliji, ker nima do njega nobene legalne pravice. To je denar jugoslovanskega ljudstva, ne pa posest kakšne klike, ki zapravlja čas in na debelo troši vsote, ki so iztisnjene iz srag jugoslovanskega delovnega ljudstva.

Po Titovem viru je tega denarja vložnega v inozemskih bankah eno milijardo dolarjev. To je takozvana jugoslovanska zlata rezerva, ki jo bosta kralj in njegova klika kmalu zapravila, če vladi v Washingtonu in Londonu ne storita teme konec. Omenjeni odbor dokazuje, da če je katera vlada do tistega denarja upravičena, je to sedaj edino jugoslovanski osvobodilni odbor, ki vrši funkcije vlade ne kje v ubežništvu, ampak na svoji zemlji, v krvavi borbi s sovražnikom. O tej ponovni zahtevi na London in Washington je Tito obvestil tudi sovjetsko vlado.

Jugoslovanska zamejna vlada je imela, ko je bila še v Londonu, na svoji listi stotine takozvanih političnih beguncev, katerim je plačevala po več sto na mesec, dalje potne stroške in nadaljne stotake za vzdrževanje njihovih žen in otrok. In še so nekateri teh gospodov pritoževali, da ne prejema nobene plače!

Proletarčev urednik je takim jamrovcem storil konec z zalučitvijo, da kako morejo v vojnem času potovati po svetu in tu križem dežele, če so brez denarja in nimajo nobene plače! Pre-

jemali so, in mnogi še prejema-jo, po \$800 na mesec, ministri pa seveda veliko več.

Najpotratnejše razpolaga z vladnim denarjem "jugoslovanska ambasada" v Washingtonu s Fotičem na čelu, pa tudi bivši Royal Yugoslav Information Center v New Yorku je bil zelo draga stvar. Direktni vladni in kraljevi stroški pa znašajo glasom necenzuriranega vira iz Londona osem milijonov dolarjev na leto.

Koliko se izda za podkupnine, subvencije časopisom in za propagando, ni znano, ker ni jugoslovanska vlada nikomur odgovorna, čeprav trdi, da je "demokratična".

SLOVENCEM V CHICAGU IN OKOLICI

V soboto 27. maja priredi družnica št. 8 JPO-SS in št. 60, SANS, veliko plesno prireditev v dvorani SNPJ na Lawndale in 27. cesti. Pričetek ob 8. zvečer. Vstopnina je prosta.

To vabilo je slično stoterim takim vabilom, ki jih čitate vsak dan za različne društvene prireditve. Nam Slovincem, kateri razumemo, kaj pomeni JPO in SANS, pa mora biti to vabilo eno najbolj važnih, kar smo jih še kdaj čitali. Vsak zaveden ameriški Slovenec se mora odločiti, da bo šel na to veselico in tako storil svojo dolžnost napram svojemu narodu. Denar, katerega mi nabiramo, vsi veste, kako je porabljen in kako bo porabljen od JPO, kadar bo mogoče revežem v stari domovini v resnici pomagati. Kdor ne more in noče razumeti velevažnega dela, katerega vrši SANS in odbor Združenih južnih Slovanov, ta pač ne razume, kaj se godi danes na svetu. Ako trdim drugače, je mogoče le dvoje, namreč, da ne razumem, ali pa da sem plačan in pod tem pogojem moram trditi to, kar zahtevajo ti, kateri so me plačali.

Partizani so danes pripoznani od zavezniških vlad, in celo neprijatelji Jugoslavije jim dajo kredit, da so oni tisti, kateri se borijo za svobodno Jugoslavijo. Mi, kateri pljujemo in zlivamo gnojnice na te junake, katere občuduje ves svet, pač pripoznamo, da smo premajhni za velike stvari. Najbolj žalostno pri tem je, da ti, na katere pljujemo, so naša kri in naš narod. Vsak zaveden ameriški Slovenec, ki je

VABILO NA MAJSKO SLAVNOST

Springfield, Ill. — Veselica Slovenskega delavskega doma dne 15. aprila je nepričakovano dobro izpadla, akoravno ni bila udeležba tako ogromna kot na mnogih veselicah in drugih prireditvah v preteklosti. Da udeležba ni bila obilnejša, je krivdo pripisati slabemu vremenu, kar je brez dvoma zadržalo mnogo občinstva. Toda kot že povedano, smo vzlice temu finančno dobro uspeli. Odbor Slovenskega delavskega doma izreka zahvalo vsem, kateri so posetili to veselico.

Kot je bilo že poročano, se bo druga veselica vršila dne 30.

SODELUJTE V KAMPANJI ZA

TISOČ

NOVIH NAROČNIKOV VSI, KI SOGLAŠATE S SMERNICAMI PROLETARCA

OSEMLETNICA DRUŽABNEGA KLUBA

Chicago. — Družabni klub Slovenskega delavskega centra obhaja osemletnico svojega obstanka, zato prireja domačo zabavo za svoje članstvo in njih prijatelje dne 29. aprila v vseh prostorih Centra in na vrtu. Slavje se prične že popoldne na balinišču, ples pa zvečer. Igral bo poskočne polkice in valčke naš dobroznani harmonikar Debevec, ki vedno pridno vlece mehove v rajsko veselje plesateljnih iz vseh letnikov in kolenskih kvalitete.

Zabava bo za vse vstopnine prosta; raznovrstna pijača in pa okusen prigrizek bo pa tudi po zelo zmernih cenah. Naše članice obetajo, da bodo v kuhinji servirale izredno dobre vložke iz doma nasoljene in prekajene svinjine, ki se v okusu razlikuje od navadne šunke kot noč in dan. Tudi potica in kava bosta na razpolago.

Naš tajnik, John Rak, bo pobiral članarino za leto 1944, ki je samo en dolar za celo leto. Tisti, ki še niste letos plačali, ste s tem prošeni, da članarino obnovite pri tajniku na tej veselici, in pa, če vam je mogoče, predlagate kakega novega člana ali članico za sprejem na prihodnji seji.

Na svidenje torej v soboto zvečer 29. aprila v Slovenskem delavskem centru, 2301 South Lawndale ave., in pa ne pozabite pripeljati s seboj svojih prijateljev in prijateljic.

Frank S. Tauchar.

SLAVNOST 40-LETNICE DELAVCA

So. Chicago, Ill. — Tu bo dne 30. aprila obhajalo slavnost 40-letnice obstanka društvo "Delavec" št. 8 SNPJ. Vršila se bo v Hrvaškem domu, 9618 Commercial Ave. Prične se ob 3. pop. Vstopnina 55c. Več o tej slavnosti je v oglasu v tej številki.

Seja JPO-SS št. 8 in SANS št. 60

Chicago, Ill. — Prihodnja seja št. 8 slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora in št. 60 SANSa se bo vršila v sredo 26. aprila v Tomažini dvorani, 1902 W. Cermak Rd. Pričetek točno ob osmih zvečer. Polnoštevilna udeležba je zaželjena, da vsak poda poročilo o napredku pobiranja prostovoljnih prispevkov. Obenem se bo tudi sklepalo o vsem potrebnem radi naše prihodnje prireditve dne 27. maja letos. Torej, udeležite se vsi zastopniki in zastopnice, kakor tudi vsi odborniki in odbornice društev in klubov.

Na svidenje na seji.

John Gottlieb, tajnik.

Pot v socializem

Socialisti od nekdanj uče, da v novo uredbo, kakršno propagirajo, ne pridejo kot pridejo povabljeni gosti v hišo, kjer jih čaka pogrjnena miza.

Ako bi bila ljudstva pametna, bi si mizo sicer lahko pogrnila, povabila drug drugega v vas in vseh bi bilo zadosti za vse. Ampak ker niso, je treba to resnico vzeti v obzir in se mučiti dalje v naporih, da ljudstva pripravimo k pameti.

"Majski glas"

je sedaj edina slovenska revija, ki je urejevana v korist delavskega socialističnega gibanja.

Letošnja izdaja Majskega glasa je posvečena JOZETU ZAVERTNIKU.

Petnajst let bo minilo, od kar je umrl. A njegovo delo živi, in to priča ta Majski glas!

NAROČITE GA ČIMVEČ IZVODOV

Cena za POSAMEZEN IZVOD je 35c.

Sodelujmo vsi, da bo imel ta MAJSKI GLAS večjo cirkulacijo kot katerikoli prejšnji!

Naročila pošljite na sledeči naslov:

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

PROSLAVA

40-LETNICE

društva "DELAVEC" št. 8 SNPJ

V NEDELJO 30. APRILA 1944

v Hrvaškem domu, 9618 Commercial Avenue

Chicago, Ill.

Na programu govori in predvajanje slik iz stare domovine.

Govornika: FRANK ZAITZ, predsednik gl. nadzornega odbora SNPJ in MICHAEL VERHOVNIK, direktor mladinskega oddelka v angleščini.

Pričetek ob 3. popoldne. Vstopnina 55c.

Godba: Pucelj in njegovi fantje.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Važno naznanilo. — Konvencija SANSa

Na seji SANSovega izvršnega odbora, ki se je vršila v Chicagu dne 12. aprila, je bilo soglasno zaključeno, da se v prvi polovici julija vrši redno zborovanje ali konvencija Slovenskega ameriškega narodnega sveta. Natančen datum in prostor bo določil upravni urad potem, ko bo izdelan popoln načrt za reprezentacijo SANSovih podružnic in na kongresu izvoljenih odbornikov. Zastopstvo imajo v glavnem tvoriti podružnice po svojih delegatih, ki so pripomogle zgraditi naš svet in ki so gmotno in moralno podprle njegovo delo. Upravni urad ima nalogo izdelati načrt za podlago zastopstva v smislu tega pravca.

Vse SANSove podružnice so naprošene, da kooperirajo z upravnim uradom pri izdelavi tega načrta s tem, da točno in pravilno izpolnijo vprašalne pole, ki bodo v par dneh odposlane na podružnične tajnike. Na podlagi teh prejetih informacij bo izdelan načrt in predložen celokupnemu izvršnemu odboru v odobritev. Namen izvršnega odbora je, da bodo naše podružnice reprezentirane na podlagi sledečih kvalifikacij: število posameznih članov, število k podružnici pripadajočih in prispevajajočih društev in prispevana vsota.

SANSove podružnice sestajajo in poslujejo na raznovrstne načine: Nekaterne podružnice sestojijo iz posameznih članov, druge iz posameznih članov in društev, tretje same iz prispevajajočih društev, četrte iz podružnic, ki podpirajo gibanje le s prostovoljnimi prispevki od rojakov ali s prispevki od raznih zabavnih prireditelj. Imamo tudi podružnice, ki v finančnem prispevanju niso veliko pripomogle ali celo ničesar. Logično je torej, da zastopstvo na konvenciji za vse te podružnice ne more biti enako. Upoštevati se mora dejstvo, da zastopstvo na konvenciji za vse te podružnice ne more biti enako. Upoštevati se mora dejstvo, da zastopstvo na konvenciji za vse te podružnice ne more biti enako.

Tajniki! Kadar prejmete vprašalne pole iz SANSovega urada, izpolnite jih čim prej in navedite vse informacije, da nam bo mogoče čim pravičnejše rešiti vprašanja o upravičenosti števila delegatov vsake podružnice.

Izvršni odbor je tudi zaključil, da bo SANS plačal iz centralne blagajne le dnevne delegatom. Za vozne stroške bo morala skrbeti podružnica. Iz tega razloga naj podružnice skušajo ojačiti svoje blagajne v ta namen. Bodočnost SANSa je v rokah njegovih podružnic in članstva. Te tvorijo njegovo telo in življenje. Slovenski narodni kongres mu je ustvaril le bistvo za tvorbo telesa in mu določil glavo, ki ima nalogo to telo zgraditi in ga voditi v smislu sprejetih resolucij. Naloga konvencije bo v glavnem presoditi izvršeno delo, odločiti o temeljnih vprašanjih, ki se nanašajo na pravilno tolmačenje in razumevanje kongresnih resolucij in izvoliti odbor, ki bo vodil nadaljnje posle najvažnejšega slovenskega političnega gibanja v Ameriki.

Važnost bodoče konvencije torej ne moremo samo površno podarjati. Njen uspeh ali neuspeh je odvisen od zanimanja, ki mu ga bodo posvetili SANSovi člani in krajevne podružnice.

Boj proti SANSu

Propaganda, da se SANS ugnobi, je v polnem razmahu. Vodijo jo ljudje, ki se ne samo ne strinjajo (in se nikoli niso strinjali) s pravim namenom našega programa, temveč so ves ta čas skušali Sans zlorabiti v svoje sebične politične namene. Intrigirali so na vse načine in neprenehoma zanašali razdor med nas. Ker niso mogli pridobiti SANSovega vodstva na svojo stran, so obrnili pozornost na posamezne člane in organizacije, ki jih v SANSu zastopajo. In tako so deloma dosegli, da je vodstvo moralo posvetiti več časa in svoje energije problemu, kako ohraniti skupnost in edinstvo v SANSu, kakor pa rešitvi problemov našega naroda v stari domovini, za kar je bil ustanovljen.

še kongresne resolucije le prazne fraze, katere bodo pozabljene čim se navdušenje zanje ohladi. Mislili so, da NOVA Slovenija pomeni Slovenijo pod političnim vodstvom STARIH takozvanih "predstavnikov naroda"; dalje, da NOVA DEMOKRATIČNA Jugoslavija pomeni STARO, pomandrano Jugoslavijo, kateri bodo STARI PILITIKASI v Ljubljani in njihova pobratimska čaršija v Beogradu podelili DEMOKRACIJO; da Zedinjena Slovenija pomeni večji delokrog za korumpirano avtokracijo vodilne politične stranke. Skratka: po končani vojni se naj bi stari narodni voditelji Z NASO POMOČJO povrnili na prejšnja sedla in v dosego tega bi jih podprli zavezniki bajoneti, če bi jih narod doma ne sprejel z odprtimi rokami.

Toda SANS si tolmači NOVO Slovenijo in NOVO Jugoslavijo na isti način, kot si jo tolmači in jo razumeva narod doma. SANS se res poteguje za NOVI RED v Sloveniji! In tega se stara garda BOJI! Njeni agenti se poslužujejo vseh nakan, da bi SANS oslabil in ga diskreditiral med našim narodom v Ameriki. Poslužujejo se iste taktike, ki jo je Hitler tako uspešno rabil med zbeganimi narodi v Evropi: "Divide et impera". Razdvoji jih, naščuvi jih enega proti drugemu, pa jih boš obvladal!

To je strategija, katere se poslužujejo pobežli politični vodje slovenskega naroda in njihovi agenti, ki se v Ameriki skrivajo tudi pod firmo Zveze slovenskih župnij. Ravno tega si Hitler želi. Ker je SANS konstatiral resnico in razgalil pred javnostjo izdajalska početja nekaterih nekdanjih uglednih mož slovenskega naroda, in ker je bilo nemogoče izogniti se dejstvu, da je na Rupnikovo ustoličenje bil povabljen in je prisostvoval tudi ljubljanski škof, so ravno ti razdirajoči elementi zarjuli: SANS napada cerkev!

SANS ni napadel nikogar. SANS je objavil fakto. Povzeti so bili iz ljubljanskega časopisa, ki je pod cenzuro in vplivom domačih izdajalcev. Za komentarje drugih, neuradnih krogov, SANS ne nosi odgovornosti. Razna očitanja in napadi in izjave p. Ambrožiča so gola izmišljotina in SANS jih odločno odklanja. Niti ne bo SANS nikomur dal zaželjenega zadoščenja, da bi se podajal v polemiko z ljudmi, ki zavijajo fakto in se poigravajo z resnico. SANSov izvršni tajnik ravno tako ne bo nasedel izzivalnim napadom na njegovo lastno osebo in odgovarjal na osebne naskoke. Njegov odgovor na provokacije je: zavijalna laž!

Na SANSovi seji je bil tudi nepovabljen gost v osebi p. B. Ambrožiča, ki je kot tajnik Zveze slovenskih župnij zaprosil za vstop in prisostvovanje. Odbor mu je to dovolil, kakor tudi besedo. Navzroč je bil ves čas zborovanja, ki je trajalo brez odmora od 10. zjutraj do 5. popoldne. Seje so se udeležili vsi člani eksekutive, izvemši Johna E. Lokarja.

Namen p. Ambrožiča je bil, prepričati SANS, da se je izneveril kongresnim resolucijam; da odstopi od Združenega odbora južnoslovanskih Amerikancev in mu umakne vsako nadaljnjo podporo; da je SANSov izvršni tajnik objavil vest o Rupniku in komentiral brez dovoljenja izvršnega odbora ter tako razglasil "grehe slovenskega naroda"; da SANS objavlja izjave Louisa Adamiča brez navedenja virov ali dognanja pravilnosti ter da Osvobodilna fronta ne predstavlja večine slovenskega naroda, ampak da se za njo skriva le "komunistična stranka Slovenije," katera se baje skuša zločinskih potom polastiti kontrole nad celim narodom.

Čital je tudi izjave treh političnih strank Slovenije, slovenske ljudske, liberalne in socialistične stranke, o stanju v domovini, naslovljene kralju Petru in njegovi vladi, toda brez vsakega podpisa. Če bi podpisali bili objavljeni, bi dotičnim pretila smrtna nevarnost. Ko je seja bila že zaključena, je tudi razdelil izmeografično izjavo in protest Zveze slovenskih župnij proti SANSu, v katerem je glav-

na tarča izvršni tajnik Kuhel. Odsel je, predno je kdo imel priliko to deunciacijo prečitati.

O predmetni zadevi je prečital svojo izjavo tudi blagajnik Zalar, ko je poleg drugega zahteval, da SANS takoj izvoli rev. Voduška za tajnika. Vršila se je širna razprava, v kateri se je odločno odklanjalo vsako očitje in napadanje, da se SANS ne drži kongresnih resolucij itd., kakor tudi izvajanje brata Zalarja. Glede tajnika je bilo pojasnjeno, da izvršni odbor nima pravice izvoliti tajnika izven članov eksekutive in če konvencija tako želi, lahko ona izvoli rev. Voduška za tajnika. Do konvencije je itak samo dva meseca. Boja proti SANSu pa tudi Voduškova izvolitev ne bi ustavila. Naši nasprotniki so bili in

bodo idejno vedno proti programu, ki bi odvzel "vodilno mesto" reakciji in prepustil pravico samoodločevanja narodu samemu. Bojijo se socialnih in ekonomskih reform.

Predlog, da se predsedniku in izvršnemu tajniku izreče zaupnica za politično delo, je bil sprejet z vsemi proti enemu glasom. Za izjavo brata Zalarja, da SANS ni to, kar bi moral biti in da se njegovo delo ne vrši v smislu resolucij, je prejel samo dva glasova. Glasovanje o omenjenih dveh predlogih znači, da je izvršni odbor z veliko večino zavrnil zahtevo in obtožbe tajnika Zveze slovenskih župnij. — Podrobnosti bodo objavljene v zapisniku te seje.

Mirko G. Kuhel, izvršni tajnik.

UKRAJINA, SEN TRETJEGA RAJHA OTETA ZA U.S.S.R.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

je udril v njo roj nacističskih koblic in puščic, potem pa jo presonsavljav v del omenjenega "nemškega življenjskega prostora."

Ukrajinci in drugi člani rdeče armade so deželo to pomlad večinoma že očistili nacističskih koblic, toda njihova mesta so porušena, jezovi razdejani, zemlja opustošena, gospodarska poslopja požgana in vse drugo je izreda.

A pravijo: "Nič zato! Začeli bomo zopet od kraja! Saj znamo. Samo da sovražnika popolnoma premagamo, potem pa bomo imeli mir. Kajti pri delu je človeku potreben mir..."

V Ukrajini se je pred to vojno pridelalo nad tretjino vse sovjetske pšenice, dalje od vsega skupnega prideka USSR tretjino ječmena, 75 odstotkov sladkorja itd.

Liki velikansko zlato morje valovijo nepregledna ukrajinska pšenična polja čez gladke konture neizmernih poljan ter se izgubljajo ljudem daljnja obzorja. Tako je bilo po končani civilni vojni pa do te vojne.

Pšenična polja v Ukrajini dajejo povprečno dvajset mernikov na oral ali 4 do 6 mernikov več kakor v Zed. državah.

Ukrajina ima najmilejše podnebeje in najprimernejšo moč v celih Uniji. Zato je ta dežela tamšnjemu kmetu pravcati raj. Mogoče reke — Dnjeper, Dnjester, Ingul in Pripet — amakajo bogate in rodovitne ukrajinske ravani. Hrasti, lipe in jeseni se bohotno košatijo v ogromnih ukrajinskih gozdih in proti jugovzhodu se širijo ukrajinske stepe v brezmejne daljave.

Ampak Hitlerja ni skominalo le po zlati kraljici ukrajinskih poljan, nego tudi po premoгу v Doncovi kotlini, ki se čeni na 66.000 milijonov ton, potem po železni rudi v Krivem rogu — 800 milijonov ton — nadalje po živem srebru v Nikatovki, po svinčeni in cinkovi rudi, po zlatu, fosforu, labradoritih, marmorju in dolomitih.

Prirodno bogastvo sovjetske Ukrajine je ogromno. Se ko ni bilo o Hitlerju ne duha, ne sluha, še pred revolucijo je bila ta dežela dobro znana industrijskemu svetu na zapadu, pa so jo prišli izžemat — seveda na povsem "zakoniti" način — imperialisti iz Francije, Belgije in Anglije. Ti so v njej ustanovili velikanska industrijska podjetja ter s povsem mirno vestjo sesali kri nevednemu ukrajinskemu ljudstvu, ki jim ga je prepustila caristična vlada na milost in nemilost.

Ali čeprav je bila Ukrajina v industrijskem ozirou najbolj razvit del ruskega carstva, je vseeno ostala nazadnjaška v primeri z naprednejšimi industrijskimi delomali. Izkoriščevalni sloji so maso hoteli ohraniti v ignoranci.

Po nekaj letih po revoluciji pa je pričela napredovati z velikimi koraki. Kot baza premoga, železa in jekla zavzema še vedno prvo mesto v Sovjetski Rusiji. Stevilke pridobivanja so šle kar skokoma navzgor in v premoгу prekaša Ukrajina sama predvojnou Poljsko, Francijo in Japonsko, v železni rudi pa Nemčijo, Anglijo, Švedsko in Španijo skupaj. Surovega železa pridobiva ta dežela samo v Kirovu in Makejevki toliko, kolikor ga pridobivati Poljska in Italija skupaj.

Ukrajina je bila pred to vojno že zelo modernizirana in vsa preplavljena s stroji. Vlačniki izor-

jejo toliko črne prsti v eni uri, kolikor je izorje konj v enem dnevu. Ze vsa dežela je bila oskrbljena z elektriko. Železniški sistem je bil izpopolnjen in razširjen. Lokomotive brzijo na nove železnice in zamjenlati odhajajo dan za dnem iz tovaren na neizmerna pšenična polja ukrajinskih step.

Sovjetski Ukrajinci ni treba več gledati za tujimi inženirji ali poslodovji. Sinovi in hčere njenih lastnih kmetov in delavcev ji sedaj služijo izurjeni in izsolani na njenih lastnih solah, univerzah in tehničnih zavodih.

Ukrajinci so ponosni na svoje tradicije in svoj narodni jezik. Ukrajina ima svoje pevce in svoje pisatelje. Stopenjindvajsetletnico tistega dneva, ko je bil rojen Ševčenko, ukrajinski pesnik svobode in bratstva, so praznovali v poletju 1941 — ne sluteč, da jih kani Hitler v nekaj dneh pozneje po tistih slavnostih napasti z vso svojo ogromno silo. Ševčenko je bil ljudski pesnik in pravem pomenu besede. Izšel je iz preprostega naroda; živel in trpel je z njim. Vse okolišine njegovega življenja so ga neločljivo vezale nanj. Z veliko težavo si je priboril svobodo, med tem ko sta njegov brat in njegova sestra v njegovo veliko žalost ostala še nadalje sužnja. Njegovo veliko veselje do pesništva in slikanja ga je umsko tako povzdignilo, da se je odlikoval v obeh umetnostih. Toda njegovo hrepenenje in kopnenje po družbi, v kateri bi naj ne bilo ne gospodarjev ne sužnjev, je bilo oblastim nekaj tako nezasišena in strahnega, da so ga v lastnosti navadnega vojaka poslale v pregnanstvo. K tisti kruti obsodbi je bila še posebej dodana carjeva odredba, po kateri mu je bilo prepovedano pesnikovati in slikati.

Ševčenkov besede so segale njegovemu ljudstvu globoko v srce. Kar je Rusom Puškin, to je Ševčenko Ukrajincem. Ta je razgrnil silno bogastvo narodove govornice ter postal neovrgljiv dokaz o milobi in zvočnosti ukrajinskega jezika. Njegov grob gori nad Dnjeprom je postal prava božja pot ukrajinskega ljudstva.

Sele s socialno revolucijo in s priznanjem Ukrajine za enakopravno republiko v zvezi sovjetskih dežel je vsaj deloma ustrezno kopnenju in hrepenenju Ševčenkovke lire. Ukrajinsčina je svobodna in ukrajinska kultura se lahko neovirano razvija v svojih finih smereh. Ukrajinski otroci se poučujejo v svoji materinski. Rusčina je le dodatni jezik po vseh ukrajinskih solah. V Sovjetski Rusiji se morajo otroci učiti najmanj dveh jezikov.

V Ukrajini se je po tem preporodu začelo tiskati stokrat več knjig, kakor se jih je pred tridesetimi leti, in koder je izhajal tedaj en ukrajinski časopis, jih je pred to vojno izhajalo že ničmanj kakor 1.400.

Ukrajina, ki je znova samosvoja, bo v zvezi USSR postala vse to, kar je bila pred sedanjo vojno in še veliko več. Res, ogromne stvari, ki si jih je zgradila v raznih petletkah sovjetskega gospodarskega razvoja, bo treba obnoviti in delo bo naporno. Spet bo vzelo leta, predno se postavijo velikanske naprave za elektrifikacijo — a Ukrajina si jih bo obnovila.

Kar njeno ljudstvo želi, hoče in pričakuje je, da zmagovite zavezniske sile po svoji zmagi sezidajo trden mir, kakor bodo Ukrajinci svoje jezove, naisepe in elektrarne.

JOSIP ZALAR O TAKTIKI SANSa Z OZIROM NA STALISCE KATOLISKA SLOVENCEV

(Nadaljevanje s 4. strani.)

in kritizirati škofa Rožmana zaradi njegovega pastirskega lista?

Komu so okoliščine in razmere v Sloveniji bolj poznane, nam v Ameriki živečim ali onim, ki v njih živijo?

Škof Rožman živi v Sloveniji, on vidi kaj se godi. Njemu so razmere znane. On vidi in zna, kaj se kuje in kaj se namerava storiti. Na podlagi vsega tega je potem pastirskega lista vernike opozoril na grozodejstva, ki se vršijo in ki se nameravajo v bodoče po zločinih izvršiti. S tem je storil samo svojo dolžnost, kot škof in predstavnik vernikov.

Kje je dobila uprava SANSa pravico vmešavati se v te zadeve?

SANSova naloga je tudi bila pomagati in delati nato, da bi prišlo do sporazuma in edinstvenosti med ameriškimi Hrvati in Srbi.

Naloga SANSa je bila in je, delati na to, da bi prišlo med ameriškimi Slovenci, Srbi in Hrvati do prijateljskih odnošajev.

Je-li SANS vršil to nalogo? Ravno nasprotno!

Danes je med Srbi in Hrvati večji razdor, kot je bil kdaj prej. In ne samo to, danes je večji nesporazum med ameriškimi Jugoslavlani, kot je bil kdaj med nami.

To pa še ni vse. Celu med nami ameriškimi Slovenci so gotovi člani SANSa uničili ono slogo in ono edinstvenost, ki je bila med nami potom kongresa dosežena.

Nameste sloge se seje razdor in nesporazum.

Bo li SANS to delo nadaljeval?

Ako hočete, da se SANS obdrži, se mora opustiti vse napade na "klerikalce" in vse druge stranke.

Opustiti se mora vse delo, tičkajoče se notranje uprave in notranjih političnih zadev Slovenije in bodoče Jugoslavije.

Opustiti se mora vse, kar bi

povzročalo nadaljni prepir in razdor med ameriškimi Slovenci in sploh Jugoslavlani.

Vse delo SANSa od sedaj naprej se mora vršiti točno in natančno po določilih inkorporiranih v resolucijah sprejetih na kongresu in resoluciji Rev. father Voduška.

Zato izjavljam:

Jaz in oni katoliško misleči Slovenci in Slovenke, ki jih tukaj zastopam, želimo, da SANS ostane. Zahtevamo pa, da se vse poslovanje vrši natančno po določilih izraženih v zgoraj omenjenih resolucijah.

Izjavljam dalje, da jaz in oni, ki jih tukaj zastopam, hočemo in želimo z našo pomočjo s SANSom sodelovati in to popolnoma v smislu in dočilih izraženih v omenjenih resolucijah. Naglašam pa, da oni, ki s tem ne soglašajo in ki gori omenjenih resolucij vpoštevati nečejo, naj SANS zapustijo.

SANS je bil ustanovljen kot nepristranska in nadstrankarska organizacija in mora kot tak ostati.

Josip Zalar, blagajnik SANSa.

Plača delavcev na farmah

Iz vseh statističnih poročil je razvidno, da so plače delavcev na farmah višje ko kdaj prej, a vzlic temu ni nobene nevarnosti, da bi dninarji na ameriških kmetijah kdaj mogli postati razred milijonarjev. "Wall Street Journal", ki ima v take stvari sijajen upogled, pravi, da po najnovejših podatkih znaša plača delavcev na ameriških farmah povprečno \$76.06 na mesec, brez hrane. V prvih treh mesecih leta 1943 je znašala povprečna plača delavcev na farmah \$62.43 na mesec, istotako brez hrane.

Res, da mnogi delavci na farmah zaslužijo več kot toliko in še hrano imajo po vrhu, toda statistika govori o povprečnih plačah, kar pomeni, da ima na tisoče in tisoče delavcev na farmah kvečjemu po dvajsetak ali dva na mesec. In vrh tega je treba to povprečnost vzeti v obzir tudi s stališča, da so dela na farmah sezonska, vmes pa je tedne in mesece brezposelnosti.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarac.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

- CALIFORNIA.**
Fontana: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.
- COLORADO.**
Crested Butte: Ant. Slohodnik.
Pueblo: Ludvig Yoxey.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.
- ILLINOIS.**
Chicago in okolica: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik, Frank Zaitz in Frank S. Tauchar.
La Salle in okolica: Anton Udovih in Leo Zevnik.
Springfield: Joseph Ovca in John Goršek.
Virden: Fr. Hiersch.
Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.
- INDIANA.**
Indianapolis: Mary Stroj.
- KANSAS.**
Arma: Anton Shular.
Arcadia: John Shular.
West Mineral: John Marolt.
- MICHIGAN.**
Detroit-Dearborn: John Zornik, Leo Janko Sr., Joseph Klarich in John Plachtar.
- MINNESOTA.**
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran in Jacob Kunstelj.
Hibbing: Frank Pipan.
- MISSOURI.**
St. Louis: John Spiller.
- MONTANA.**
Butte: Anton Zugelj.
East Helena: Joseph Mihelich.
Red Lodge: K. Erzožnik.
- NEW JERSEY.**
Elizabeth: Amalia Oblak.
- NEW YORK.**
Gowanda: James Dekleva.
- OHIO.**
Akron - Kenmore - Barberton: Mike Kopač in Matt. Močnik.
- BRIDGEPORT in okolica:** Joseph Snoy in John Vitez.
Cleveland: John Kriebel in Anton Jankovich.
Fairport Harbor: Lovrene Bajc.
Girard: John Kosin in Andrew Krvin.
Lisbon-Power Point: Jacob Bergant.
Piney Fork: Frank Završnik.
Powhatan Point, O.: John Guzel.
Warren: Joseph Ječ.
- PENNSYLVANIA.**
Aliquippa: Geo. Smetkar.
Avelia: Frank Bregar.
Burgittstown-Slovan: Joseph Krmel.
Craffton-Moon Run: Jennie Jerala.
Canonsburg-Strabane: John Terčelj in Marko Tekavec.
Colegrove: Tony Stopjar.
Export: Jos. Britz.
Forest City: Anthony Drasler Jr.
Point Marion: Tony Zupančič.
Hermine: Anton Zornik.
Imperial: Frank Augustin.
Johnstown in okolica: Andrew Vidrich, John Langerholec, Ilija Buhalo in Frank Cvetan.
Latrobe: John in Mary Fradel.
Houston: Louis Britz.
Library: Nick Triller.
Meadowlands: Martin Bajc.
Park Hill - Conemaugh: Frank Podhoy.
Sharon: Joseph Cvelbar.
Potovalna zastopnika za Proletarac, Ameriški družinski koledar in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Hermine, za Cambria in Somerset okraj pa Frank Cvetan, Johnstown.
- WASHINGTON.**
Seattle: Lucas Debeljak.
- WEST VIRGINIA.**
Elm Grove: Frank Kosem.
Star City: Lawrence Selak.
Thomas: Lenhart Werdinek.
- WISCONSIN.**
Milwaukee in West Allis: Louis Barborich.
Sheboygan: Frank Stih.
Willard: Mike Kruitz in Matt Malnar.
- WYOMING.**
Kemmerer in okolica: Anton Tratnik in John H. Krzianik.
Rock Springs: John Jerob.

Mednarodni karteli na delu

Sovjetska revija "Vojna in delavstvo" ugotavlja, da so ameriški, angleški in nemški kapitalisti skozi svoje posredovalce med sabo še vedno v zvezi, da si ohranijo monopole po svetu, ko bo konec vojne. Svoj glavni, neuradni stan, imajo v Švici.

Produkcija vojnih letal

Ameriške aeroplanske tovarne so v produkciji vojnih letal dosegle brezprimerne uspehe, in če bo zmaga odvisna od letalstva, bo vojno ono odločilo. Marca in aprila je dosegla produkcija bojnih letal že okrog 10.000 teh "jeklenih" ptic na mesec.

V AGITACIJSKI NAMEN naročite po več izvodov Proletarca skupaj za razdelitev na sejah, shodi in kjer že je priložnost. Posiljemo jih po zelo znižani ceni. Pišite za pojasnila upravništva.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavo Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Poedineški Zedinjenih držav in Predine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižici je samo 50 centov + poštnino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNi JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

What Did You Expect?

From Senator McCarran, Nevada Democrat, comes the latest charge against the administration's "dollar-a-year" men. He says that—
The \$\$\$ boys who have taken high administrative positions in Washington—taken them with a patriotic gesture—are betraying the national welfare to serve the corporate interests from whence they came to Washington.

We are glad that somebody has the insight to perceive that a man's heart is where his treasure is and the courage to assail the powerful self-seekers who have always placed their own interests before the general welfare. But, dear reader—

What did you expect?
Did you think that a steel magnate, a mail-order mogul or an economic royalist from Wall Street would think differently in Washington than he did elsewhere in the nation? Did you think that, having grown powerful by playing the game of private interest such gentlemen would suddenly change their manner of doing things?

If you are surprised by McCarran's charge you just don't know what governments are for in a class society.
Under an order in which one class owns and another works, an order in which owners prey upon workers, the purpose of government is to serve the interest of either the exploiter or the exploited class. No government—not even the powerful American government—can serve both the master and the slave in 1944, any more than such divided service could have been possible in the days of chattel slavery.

Those dollar men in Washington are not going to serve you just because they are on the ground floor. They are going to serve themselves and the corporations they control. That's what they had in mind when they moved to the national capital.

No, we don't blame them too much. How can we when the majority of the American people vote to maintain a system which enables owners to legally take what workers produce? They play THEIR game. But you don't play yours!—Reading Labor Advocate.

Trade Union Cells In Nazi Europe

In their struggle against fascism, important sections of European workers created effective underground agencies in 1943 for promoting workers' interests in industry, the International Transport Workers Federation reports.

In Italy the underground factory cells, which led the mass strikes against Mussolini before his fall undertook the reconstruction of free labor organizations following the collapse of the regime. Many of these underground trade unionists are now conducting the fight against the Neo-Fascists, many of them have been murdered.

In France underground trade union cells are in existence in important plants in practically all the departments; the network even covers part of the French workers deported to Germany. French underground cells are also in touch with Italian and German anti-Nazis fighting in isolation and are assisting them to establish organizations of their own.

Russian deportees in Germany also have their underground cells in numerous plants.

Nazi newspapers refer to "spokesmen" of German workers who are active and will have nothing to do with the Labor Front.

About the end of the year, it was reported from Belgium that the controlled labor organization U.T.M.I. was constrained to head a workers' deputation to the Commissioner-General for Labor Affairs. This deputation submitted to the Belgian Fascist who represents the German chief of slave labor, Sauckel, claims for cost of living bonuses, better supplies of food and other articles, and the right to workers' representation.—The Call.

"If Big Business is Allowed to Win", What Will Happen to Toilers?

By RAYMOND HOFSES, Editor Reading Labor Advocate

We have read an article by U. S. Senator Robert M. LaFollette, in which the Wisconsin Progressive points to the social dangers that are certain to come after—and, possibly, even before—the war ends if, as he puts it, "big business is allowed to win the battle or reconversion."

What Mr. LaFollette sees taking shape is "an economic crisis that will make 1929 and 1932 look trifling in comparison."

We all know what he means, of course. He means that industries will be employing fewer workers... that there will be a gigantic unemployment problem... that the government will become more totalitarian than ever before in its control of human beings and its protection of the labor-exploiting system... that democracy may die, just as any social order that fails to meet the needs of the people must and should die.

All this—if "big business is allowed to win the battle of reconversion."

For what it will mean to the American way of life if big business does win, we leave Mr. LaFollette and go to the National Association of Manufacturers and to such individuals as Mr. Eric Johnston, president of the United States Chamber of Commerce.

The big business objective is control of the economic resources and activities of the nation.

Big business doesn't fear the demise of the little business man. On the contrary, it seeks that event. As Mr. LaFollette points out—using the American Aluminum Company of America as a horrible example—big business does not want anyone to go back into civilian production of articles which may later be in competition to Alcoa.

That's what big business wants today—monopoly control. That's what big business will want after the war is over. It is what big business will try to obtain with as much government assistance, as may be necessary.

Because we are Socialists, we are able to speak plainly and carry LaFollette's warning beyond its own conclusions.

He cites Alcoa's selfishness. We say, let the aluminum industry become the property of the people.

Senator LaFollette points to the facts that the government already has built about 15 billion dollars worth of industrial facilities. We say, let the government go all the way in peacetime along the line that it has been forced to take to win war. He points to the fact that America's present national income is 150 billion of dollars. We say that, if socially desirable, the same high income can be maintained after the war and that citizens at home can be supplied lavishly in peacetime as citizens on the battle lines are supplied in wartime.

But in commenting upon the senator's wistful proposition that the productive machine be utilized at full capacity when the war is over—

We say that the productive machine simply can't be used at full capacity, nor can the democratic way of life be preserved, unless the private-profit motive is abandoned... unless the machine is made the property of the people... unless human welfare is made the purpose of industrial activity... unless the one motive of production is, not sale and profit, but use.

THE WAY OF GENIES

The celebrated Greek artist, Zeuxis, painted a picture of a boy carrying a basket of grapes, and so lifelike were the grapes that the birds flew down and pecked them.

The friend of the painter exclaimed over this wonderful manifestation of his genius, but Zeuxis was bitterly disappointed in his work.

"The boy must be very poorly painted," he confessed, sadly, "else his presence would have frightened the birds away from the grapes."

THE MARCH OF LABOR

214
S. M.

12% OF THE STRIKERS IN 1936 WERE IN SIT-DOWN STRIKES

THE MOST SUCCESSFUL GENERAL STRIKE OCCURRED IN GERMANY IN 1922 IN DEFENSE OF THE REPUBLIC, IMMEDIATELY FOLLOWING ITS ESTABLISHMENT WHEN THE MONARCHISTS ATTEMPTED TO OVERTHROW IT.

YOU STRIKE A BLOW FOR ORGANIZED LABOR WHEN YOU INSIST ON THIS LABEL IN THE HAT YOU BUY.

THE ADAMSON ACT, ESTABLISHING A BASIC 8-HOUR DAY FOR RAILROAD WORKERS, WAS PASSED BY CONGRESS IN 1916.

BUY THAT EXTRA WAR BOND THIS PAY-DAY

"A Better Doorstep", For All Americans

A social problem must be "tough" indeed to shock the editorial writers of the New York "Times," but they were shocked good and hard by something which appeared in their own paper.

It was a picture of Mrs. Irene Kelly of Pittsburgh, mother of Sergeant Charles Edward Kelly, the first of our "boys" to win the Congressional Medal of Honor in the Italian area. The photograph showed Mrs. Kelly seated on the doorstep of her home, telling her neighbors the good news that Charles Edward would soon be home on a furlough.

"But Mrs. Keely's doorstep abutted on an alley that was certainly not more than 10 feet wide and into which the sun could certainly not penetrate very long in any day," according to the "Times" editorial. "The surrounding walls were of unpainted clapboards or dingy bricks."

"This housing produced Sergeant Kelly, who must be healthy, as well as brave. It produced six other Kelly boys, all now in the service."

"But will anyone dare say that it is good enough for the Kellys? Certainly there is a field right there, in that angle of Pittsburgh, for some housing—subsidized by the Federal, state or city government if necessary—that will provide Mrs. Kelly with a better doorstep, more sunlight and something better to look at than a gray wall 10 feet away."

We are glad the "Times" printed that photograph. We are glad its complacent editors were shocked out of their boots. We hope they will never forget the story told by that photograph and that from now on the "Times" will disregard the clamor of the realtors and other special interests and do its part in the battle to give every American family "a better doorstep," not only in Pittsburgh, but in New York, Washington, and other cities where slums exist.—Labor.

Post-War Profits Will Drive U. S. To World War III

Profit Economy Can't Function Without Big Markets Around World

By SCOTT NEARING

"New jobs can only be created when it is profitable for men to take the risks involved in starting new business ventures and expanding old ones," James H. McGraw, Jr., writes in a signed editorial on Our Present Tax System. The statement appeared in a score of the McGraw-Hill publications and was reprinted as an advertisement in certain daily papers.

McGraw is disturbed by the present tax system because:

1. Many taxes are indirect and hidden, whereas the government should "rely upon the personal income tax as the main source of revenue."
2. Taxation is double—on the earnings of corporations and on dividends paid out to stockholders by the same corporations.
3. Taxes are so high that they "discourage the enterprise and so diminish the number of jobs after the war."

His remedies are obvious: "repeal the excess profits tax; reduce taxes on corporations; increase taxes on individuals; encourage formation of new enterprises by allowing tax exemptions for a period of five years; and reform tax administration."

Must Tax For Trade

Like many another American businessman, McGraw wants both his penny and his coke. He wants, at the same time, wider markets, secure profits and lower taxes.

1944 differs from 1844 and 1894 in one important respect. Then, wider markets could be found chiefly inside the U. S., whereas,

now wider markets must be found chiefly outside.

Up to 1910 or thereabouts U. S. economy was expanding rapidly. New resources were being developed, railroads were being constructed, new industries were being established, cities were being built, immigrant labor was flooding in from Europe. Consequently there was a heavy demand from inside the U. S. for producer goods as well as consumer goods.

The situation is far different today.

If the 1930s taught no other lesson, they showed that U. S. internal economy could no longer find profitable investments in private industry for its accumulating surpluses. Men were idle by millions; dollars by billions.

World War II broke the jam by providing a new field—war production—into which industry could pour its surpluses. But this development involved the wholesale waste of manpower and materials and that waste was paid by tax boosts and bond sales. Both measures necessitate increased taxation.

In the post-war years U. S. business must obtain an increased share of the world market if it is to sell the goods turned out by its increased productive facilities. Canadian, Argentinian, British and other profit-seeking groups must do the same. The competition will be sharp. Each government will grant subsidies to air lines and ship companies. Each must be prepared, with battleships and bombers, against the dread World War III. For every dollar of profit made on foreign business by the profit-seekers, governments will spend a dollar in softening up foreign markets. The government's dollars will be raised by taxation, bond sales or by capital levy.

It is an old game, Mr. McGraw. Read Roman, French and British imperial history. You may be able to choose between foreign expansion and low taxes, but you certainly cannot have both.

IN THE WIND

From THE NATION

Spokesman for the Credit Bureau of Greater New York, addressing the top executives of a chain-store organization, suggested that Negroes be discouraged from coming into the stores by cancellation of their charge accounts. The suggestion was rejected, on the ground that it was un-Christian.

The Texas State Guard is being trained in the handling of riots and "the protection of vital industries." The program has the backing of the Christian American Association, which has been active in pushing anti-labor laws through state legislatures, and whose leadership includes men who have long dealt in anti-Semitism, anti-Catholicism, and anti-Negro activity.

The WPB omitted mentioning one important item in its report on extra paper grants for 1943. Tide, an advertising trade magazine, has smoked out the admission that the Reader's Digest was granted 1,061 tons in February, bringing its total extra tonnage for the year to 2,484 tons, the largest for any magazine... The Cross and the Flag, Gerald L. K. Smith's anti-Administration, anti-British, anti-Russian and anti-Chinese magazine, carries in its current issue an editorial whose content is summed up in its final sentence: "God bless the Reader's Digest."

This bit of jumbled German history is contained in an advertisement by Warner and Swasey (turn lathes): "The German government ended unemployment by government work. The German government owned and operated the railroads, controlled the press and radio, guaranteed universal education, supported unions, assured medical care, limited corporation profits—did all the things many Americans want our government to do. Of course the German government became a dictatorship, as all such paternalistic governments always do."

An essay contest in Columbus, Ohio, on the general subject "What to Do with Adolf Hitler," was won by a sixteen-year-old Negro girl. Her idea, as reported by a religious magazine, is to put the Führer into a black skin and make him spend the rest of his life in America.

Catholics in the diocese of Connecticut are forbidden to have anything to do with Russian War Relief.

Army ordnance, headed by General L. H. Campbell, recently prepared a brochure asking for suggestions and distributed it to ordnance officers in the field and to production engineers. Fifty-six per cent of all the ideas submitted were found feasible.

Robert P. Gerholz, president of the National Association of Home Builders, was recently quoted in the Daily Journal of Commerce, Portland, Oregon, as saying that public housing is the builders' number-one fight after the war and the Federal Public Housing Authority their number-one opponent. "It's up to the private builder to see that the FPWA does not get a single appropriation with which to finance housing in the post-war period," he said. "Public housing... makes for class segregation." This is news to West Coast shipyard workers living in public-housing developments.

Festung Europa: When a Norwegian street car is crowded these days, the conductor cheers up the passengers by calling, "Withdraw according to plan to the rear of the car!"... Since the Nazis have deprived non-Nazi pastors in Norway of the right to perform marriages, 98 per cent of the marriages have been civil ceremonies, followed by a "church blessing" administered by a non-Nazi pastor.

Three soldiers in German uniforms ordered coffee at a small restaurant in Czechoslovakia. The waiter shouted to the kitchen, in Czech, "Three coffees with rat poison." One of the soldiers stood up and corrected the order, shouting to the kitchen, in Czech: "Only two coffees with rat poison, please. I am an Austrian."

4,500,000 ORPHANS

Every ninth child under 18 years in the United States has been deprived of one or both parents by death, separation or divorce, according to the Metropolitan Life Insurance Company. Of 4,500,000 orphans, it reported 2,179,000 are fatherless, 1,374,000 are motherless and 293,000 are bereft of both parents.

The Enemies of OPA

The Office of Price Administration has vigorously—and with a fair degree of success—kept down the prices on consumer goods. Without such public protection the status of the wage workers of this country would have been far worse. Prices would have risen as they did in the last war.

Within a few months the present law will come to an end. The most powerful set of lobbyists ever marshalled in Washington are set to secure crippling amendments. The Real Estate lobby, the Farm lobby, the Meat lobby—they are all there. Everyone is there except the people of this country. They are at home turning out war goods. How far Congressmen are prepared to represent their interests remains to be seen. The main source of danger is the committee headed by Congressman Howard Smith of Virginia. This group has been set up to investigate the war agencies. But of late, its main business seems to have been the preparations of a series of innocent-seeming amendments which would hamstring most of OPA's activities.

There is, for example, the proposal to omit the word generally from the phrase generally fair and equitable in the wording of the section which gives authority over prices. The change seems unimportant. But it would mean that prices would be so adjusted that each little plant or business, no matter how inefficient, could charge prices which would furnish a profit. Another proposed change would compel the administrator to grant raises on a base furnished by the average prices between October 1 and October 15, 1941. Under some circumstances the Office might be forced to raise prices rather than keep them down. OPA's control over business practices would be cut down—making it possible for any concern to change its method and so evade the law. Producers would be allowed to curtail or eliminate the production of lower-priced lines. Owners of real estate would be permitted manifold loopholes for the increasing of rents.

The fight on these amendments lies ahead. This editorial is printed to give advance notice to trade unions and consumer groups. The highly paid lobbyists for big business are on hand. They have their Congressmen lined up. The consumers can win only by convincing Congressmen that their political lives are in the balance. The campaign must start now and it must continue until we are assured that the price control law will be re-enacted in the present form.—The New Leader.

Negroes and So. Carolina

The recent resolution of the South Carolina House of Representatives reaffirming "our belief in and our allegiance to establish white supremacy as now prevailing in the South" and demanding that "the damned agitators of the North leave the South alone" does not meet with the approval of all white South Carolinians. Twenty prominent professional and business people of the state, none of whom could be called radical, have issued a "Statement on the Race Problem in South Carolina," expressing a diametrically opposite point of view. The daily press, which gave such wide circulation to the House resolution, has generally ignored this statement. It lists seven specific ways in which Negroes are discriminated against, and makes a number of specific recommendations for improvement. For example: "Provision should be made for Negroes to serve on juries. Negroes should be allowed representation on boards which have to do with administering affairs that involve Negro citizens and their property; Negro policemen should be provided in Negro residential districts. We should enlarge our educational efforts for the Negro..." On the question of Negro suffrage the statement is less explicit. It sees "no immediate solution." However, it goes on, "We do not believe that disfranchisement of all Negroes in South Carolina can endure indefinitely." The type of thought represented by the statement is not so rare in the South as is generally believed. One of the signers, in a private letter to a Negro newspaper editor on the House resolution, said: "You may be sure that there are a large number of white people in the state who suffer from acts of this nature fully as much as Negroes suffer. Indeed, their humiliation is greater, because it is white people who have thus held up the state to scorn."—The Nation.

CO-OPS WARN

Co-ops warn against profiteering on distribution of surplus war commodities, urge creation of commission of farm, labor co-op and business representatives.

CHICAGO. (CLNS)—American consumer and purchasing cooperatives serving two million families have asked that the sale of surplus goods by the armed services at the close of the war be made through non-profit channels to prevent the profiteering disgraceful scandals which accompanied sale of such goods at the close of the last war. The cooperatives, with their tremendous facilities are well equipped to handle at least part of these commodities.

The cooperatives also asked that a Commission be established to handle distribution of these surplus commodities and disposal of government financed plants at the close of the war and that representatives of cooperatives, farm, labor and business organizations make up the commission.

This action was taken at a joint meeting of the Boards of Directors of National Cooperatives, Inc., and The Cooperative League of the U. S. A., meeting in Chicago.

INTOLERABLE CONDITIONS CAUSE OF ABSENTEEISM

Joseph D. Keenan, vice chairman of the war production board, said that the reasons workers leave jobs are "usually substantial," adding that "conditions under which many people are living are practically intolerable."

FARM WAGES UP

Wages of farm laborers are going up, but there is no danger that these workers will edge into the millionaire class in the near future. According to the "Wall Street Journal," the latest average is \$76.06 a month, without board. During the first three months of 1943, the average was \$62.43, still without board.

ITALIAN WORKERS IN ACTION

The mass strike in North Italy has once more refuted those who thought that the working class could not fight as an independent force and who expected decisive resistance against Hitler only from the nationalist movements. Even the New York Times had to report that "as a mass demonstration, nothing has occurred in occupied Europe to compare in scale with the revolt of the workers of Italy."

"The rising of the northern workers suggests that the Italians, like the French, may have something to say about their own government and even about their own fate in the final reckoning," the paper concluded gloomily. "It is another sign that the Europe that will rise when Germany is defeated may have ideas for the future that will not always fit into the plans of the Great Powers.—Andre Martin in The Call.

TAXES TAKE BIG SLICE OF NATIONAL INCOME

Twenty-three and a half cents of every dollar of national income in 1942 went to pay Federal, state and local taxes, the Federation of Tax Administrators disclosed. Between 1939 and 1943, the Federation said, total tax collections increased 141 per cent, while national income rose 90 per cent.

FARMERS HIKE OUTPUT

Like employes in industry, farm workers are increasing their productivity at a rapid rate during the war, the Department of Labor revealed.

MAYBE THEY JUST LIKE APPLES

Fortune magazine says that a national output of \$165 billion is possible after the war, but that there will probably still be four million unemployed.

Their faith in big business is equalled only by their faith in unemployment.